

STUDIEGIDS 2010-2011

SCHAKELPROGRAMMA'S

voor de

MASTEROPLEIDINGEN

PEDAGOGISCHE

WETENSCHAPPEN

en

ONDERWIJSKUNDE

Vooraf

In deze gids vindt u informatie over de schakelprogramma's (voorbereidingstrajecten) die u als HBO-afgestudeerde kunt volgen bij de Stichting Pedagogisch Onderwijs (SPO), wanneer u wilt doorstromen naar de master Pedagogische Wetenschappen of de master Onderwijskunde.

De indeling van de schakelgids is als volgt:

Wit: Algemene informatie

Blauw: Het eenjarige schakelprogramma Pedagogiek en Onderwijskunde (Pedok).

Groen: Het tweejarig schakelprogramma Orthopedagogiek.

Inhoudsopgave	Pag.
1. INLEIDING	5
1.1. Waarom pedagogiek, onderwijskunde of orthopedagogiek?	5
1.1.1 Pedagogen	5
1.1.2 Andragogen	5
1.1.3 Onderwijskundigen	5
1.2 Beroepsperspectieven	6
1.2.1 Werken met kinderen	6
1.2.2 Werken met volwassenen	6
1.2.3 Werken in onderwijs	6
1.2.4 Goede kansen	6
1.3 Algemene informatie Rijksuniversiteit Groningen (RuG), Faculteit Gedrags- en maatschappijwetenschappen (GMW) en SPO	7
1.3.1 Profiel van de universiteit	7
1.3.2 Faculteit GMW	7
1.4 Algemene informatie masteropleidingen	8
1.4.1 De masterprogramma's	8
1.5 Toelatingseisen masteropleidingen Pedagogische Wetenschappen	10
1.5.1 Informatie	10
<i>Master Onderwijskunde</i>	10
<i>Master Pedagogische Wetenschappen</i>	10
<i>Master Orthopedagogiek</i>	10
1.5.2 Toelatingsvoorwaarden Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen	10
<i>Algemeen Pedagogische Wetenschappen (APW)</i>	10
<i>Onderwijskunde</i>	11
<i>Orthopedagogiek</i>	11
1.5.3 Wel HBO maar niet verwant	11
1.5.4 Voorlopige (voorwaardelijke toelating Masteropleidingen)	12
2. DOELSTELLINGEN EN OPZET SCHAKELPROGRAMMA'S	13
2.1 Stichting Pedagogisch Onderwijs	13
2.2 Belangrijke adressen SPO en GMW	14
2.2.1 SPO	14
2.2.2 Faculteit GMW	14
2.3 Organisatie van de opleiding	16
2.3.1 Website	17
2.3.2 Onderwijslocaties	17
2.3.3 Inschrijving	17
<i>College- en cursusgelden</i>	18
<i>Betalingsregeling in geval van opzegging</i>	18
<i>Inpassingen in schakelprogramma's</i>	18
<i>Afronding schakelprogramma's en toelating master</i>	18
<i>Studeren met een functiebeperking</i>	19
3. SCHAKELPROGRAMMA PEDAGOGIEK EN	21

ONDERWIJSKUNDE	
3.1. Programma	23
3.1.1 Studielast	23
<i>Programmaoverzicht 2010-2011</i>	24
<i>Overgangsregeling</i>	26
<i>Docenten</i>	27
<i>Vakken</i>	29
4. SCHAKELPROGRAMMA ORTHOPEDAGOGIEK	39
4.1. Programma	41
4.1.1 Studielast	41
<i>Programmaoverzicht 2010-2011</i>	43
<i>Overgangsregeling</i>	45
<i>Docenten</i>	46
<i>Vakken eerste schakeljaar</i>	48
<i>Vakken tweede schakeljaar</i>	55
5. Plattegronden	70

1 INLEIDING

1.1. WAAROM PEDAGOGIEK, ONDERWIJSKUNDE OF ORTHOPEDAGOGIEK STUDEREN?

Hoe krijg je ontspoorde kinderen weer op de rails? Hoe geef je het beste les aan volwassenen? Hoe wordt er opgevoed in andere culturen en wat kunnen wij daarvan leren? Waarom is de tweede fase ingevoerd in het voortgezet onderwijs? Wat is dyslexie eigenlijk precies? Hoe maak je lesprogramma's op de computer? Allemaal vragen waar pedagogen en onderwijskundigen dagelijks mee te maken krijgen.

Na een veelal praktisch gerichte HBO-opleiding gaat de student zich bij pedagogiek of onderwijskunde bezighouden met de theorieën, visies en ideeën achter deze praktijk. Hij/zij start met een wetenschappelijke opleiding en verzamelt daarin veel theoretische kennis en leert bovendien wetenschappelijk onderzoek te verrichten binnen het vakgebied van de pedagogiek of onderwijskunde.

1.1.1. Pedagogen

Pedagogen en onderwijskundigen bestuderen opvoeding, onderwijs, vorming en hulpverlening aan kinderen. Een algemeen pedagoog richt zich op de opvoeding en het onderwijs aan kinderen en jongeren in de normale gezins- en schoolsituaties. De orthopedagoog echter kijkt naar kinderen waar in de opvoedings- of schoolsituaties duidelijk iets aan de hand is, zoals ernstige leer- en gedragsproblemen. Ook houdt de orthopedagoog zich bezig met de opvoeding en het onderwijs van kinderen met beperkingen door handicaps.

1.1.2 Andragogen

Het is een misverstand te denken dat pedagogen zich alleen bezig houden met kinderen. Ook in de hulpverlening, vorming en het onderwijs naar volwassenen toe zijn ze actief. Denk aan volwasseneneducatie, personeelswerk, reclassering, ontwikkelingswerk etc. Voorheen noemde we dit het vakgebied van de Andragogie.

1.1.3 Onderwijskundigen

De onderwijskundige houdt zich bezig met alle facetten van het onderwijs. Zoals het begeleiden van kinderen met leerproblemen, ontwikkelen van lesmateriaal,

ontwikkelen van onderwijssystemen, etc. Daarnaast bedenkt de onderwijskundige verbeteringen voor het onderwijs en helpt onderwijzend personeel bij de invoering daarvan.

1.2 BEROEPSPECTIEVEN

De meeste pedagogen en onderwijskundigen vinden een baan in de tweede lijn. Dat wil zeggen dat ze onderzoek doen, plannen maken, onderwijsmethoden ontwikkelen, rapporten schrijven waarmee ouders, groepsleiders, docenten, trainers en hulpverleners in de praktijk aan de slag gaan.

1.2.1 Werken met kinderen

Pedagogen zijn werkzaam bij instellingen voor kinderopvang, vormingswerk, GGZ, schooladvies- en begeleidingsdiensten, als beleidsmedewerker bij een gemeente of provincie of in dienst van een internationale organisatie op het gebied van onderwijs en opvoeding zoals Unicef. Pedagogen werken ook als docent in het MBO, HBO of aan de universiteit en geven vakken als pedagogiek, maatschappijleer, conflicthantering, sociale vaardigheden, omgangskunde, communicatiekunde en voorlichtingskunde.

1.2.2 Werken met volwassenen

Pedagogen die zich richten op het werken met volwassenen werken in het bedrijfsleven, bij de overheid en in de gezondheidszorg. Ze houden zich bezig met zaken als werving, selectie, vorming en opleiding van personeel, voorlichting, het begeleiden van fusie- en reorganisatieprocessen en het oplossen van problemen tussen mensen. Ook functies als beleidsmedewerker op het gebied van welzijn, ouderenzorg en volwasseneneducatie of een loopbaan als wetenschappelijk onderzoeker behoren tot de mogelijkheden.

1.2.3. Werken in onderwijs

Veel onderwijskundigen begeleiden of adviseren leerlingen, docenten en schoolteams bij leerproblemen, organisatorische problemen of bij het invoeren van onderwijsvernieuwingen. Omdat leraren en schoolteams vaak zelf niet de kennis of tijd hebben om deze problemen op te lossen wordt de deskundigheid van de onderwijskundige ingeroepen.

Als onderwijskundige kunt u zich dan ook bezig gaan houden met het ontwikkelen van lesmateriaal zoals schoolboeken, video's, computerprogramma's of cursuspakketten in dienst van een educatieve uitgeverij, de Nederlandse Onderwijstelevisie, TELEAC, of bedrijfsleven HBO en WO.

1.2.4. Goede kansen

Een jaar na het afstuderen heeft ongeveer 80% van de aan de RUG afgestudeerde pedagogen en onderwijskundigen een baan. Het hangt naast uw studie ook van uw gekozen specialisatie, opgedane ervaringen naast de studie, uw inzet en motivatie af hoe snel en wat voor baan u precies vindt.

1.3 ALGEMENE INFORMATIE RIJKSUNIVERSITEIT GRONINGEN, FACULTEIT GEDRAGS- EN MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN (GMW) EN SPO

De Stichting Pedagogisch Onderwijs (SPO) is gelieerd aan de Rijksuniversiteit Groningen (RuG). Zij is gehuisvest binnen de faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de RuG en verzorgt in totaal twee schakelprogramma's in de avonduren. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt in de te volgen studierichting Pedagogiek en Onderwijskunde of Orthopedagogiek

Deze schakelprogramma's leiden op tot de master Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde aan de RuG. In deze studiegids vindt u enige beknopte informatie over deze masteropleidingen. Voor meer informatie moet u de studiegids voor de betreffende masteropleiding raadplegen, verkrijgbaar bij de faculteit GMW van de Rijksuniversiteit Groningen. In deze studiegids staan voor pedagogische wetenschappen en onderwijskunde de verschillende schakelprogramma's uitgewerkt

1.3.1 Profiel van de universiteit

De Rijksuniversiteit Groningen (RUG), opgericht in 1614, is de op één na oudste universiteit van Nederland. De universiteit is klassiek in de zin van universeel, met een zeer breed studieaanbod en modern waar het onderwijs, onderzoek, organisatie en faciliteiten betreft. Anno 2000 telde de RUG tien faculteiten en ongeveer zeventig opleidingen, vijfduizend medewerkers en ruim achttienduizend studenten.

1.3.2 Faculteit GMW

www.rug.nl/gmw

Facultaire bestuursstructuur

De Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen (GMW) wordt bestuurd door het Faculteitsbestuur (FB). Het FB bestaat uit drie personen, respectievelijk verantwoordelijk voor onderwijs, onderzoek en middelen. Een student is adviserend lid. De voorzitter van het Faculteitsbestuur wordt decaan genoemd. Het FB kent twee vaste adviescommissies, de Commissie Onderwijs en de Commissie Onderzoek. Verder zijn er diverse werkgroepen ingesteld die het FB gevraagd en ongevraagd van advies kunnen dienen, zoals de werkgroep internationalisering, de werkgroep voorlichting, de werkgroep bibliotheek en de werkgroep ICT (Informatie- en Communicatietechnologie). In alle commissies en werkgroepen hebben ook studenten zitting. De Faculteitsraad (FR), waarin negen personeelsleden en negen studenten zitting hebben, is het medezeggenschapsorgaan op facultair niveau. De Faculteitsraad heeft advies- en instemmingsrecht. Per (cluster van) opleiding(en) benoemt het Faculteitsbestuur een opleidings- en een onderzoeksdirecteur.

Opleidingen

De faculteit verzorgt de opleidingen Psychologie, Pedagogische Wetenschappen, Onderwijskunde, Sociologie.

Onderzoeksinstituten

Aan de faculteit is een drietal onderzoeksinstituten verbonden, te weten het Onderzoeksinstituut voor Psychologisch Onderzoek (Heymansinstituut), het Nieuwenhuisinstituut en het Gronings Centrum voor Sociaal-wetenschappelijk onderzoek (ICS/GCS).

Bestuursstructuur

De opleidingen Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde staan onder leiding van een opleidings- en een onderzoeksdirecteur. Deze worden benoemd door het Faculteitsbestuur. De opleidingsdirecteur is verantwoordelijk voor de organisatie en kwaliteit van het onderwijs. De onderzoeksdirecteur is verantwoordelijk voor de organisatie en kwaliteit van het onderzoek dat is ondergebracht in het Nieuwenhuisinstituut (Gronings Instituut voor Onderzoek van Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling). Overleg over de dagelijkse gang van zaken vindt plaats in basiseenheden. Deze zijn de basiseenheid 'Pedagogiek en Onderwijskunde', de basiseenheid 'Orthopedagogiek' en de basiseenheid 'Onderzoek van Onderwijs'.

1.4 ALGEMENE INFORMATIE MASTEROPLEIDINGEN **www.rug.nl/pedok**

Na afronding van het schakelprogramma kunt u instromen in de masteropleiding Pedagogische Wetenschappen of Onderwijskunde.

- De éénjarige masteropleiding Pedagogische Wetenschappen kent twee programma's: Algemeen Pedagogische Wetenschappen (APW) en Orthopedagogiek.
  - De APW zijn gericht op het bestuderen van pedagogische situaties vanuit het perspectief van de levensloop: de opvoeding, zorg en educatie van jonge kinderen, jeugdigen en volwassenen.
  - De orthopedagogiek bestudeert problematische opvoedingssituaties. De drie specialisaties zijn 'jeugdzorg', 'leerproblemen' en 'opvoeding en ondersteuning van personen met beperkingen'.
- De éénjarige masteropleiding Onderwijskunde kent drie differentiaties: 'curriculum en instructie', 'onderwijs- en leerlingbegeleiding' en 'onderwijsbeleid en onderwijsorganisatie'.

1.4.1 De masterprogramma's

Algemeen Pedagogische wetenschappen

In de Master Algemeen Pedagogische Wetenschappen worden opvoeding, zorg en leren bestudeerd vanuit het perspectief van de levensloop. In het eerste semester kiest de student voor een specialisatie in de fase 'Jonge kinderen' (20 ECTS), in de fase 'Jeugd' (20 ECTS) of in de fase 'Volwassenen' (20 ECTS) en volgt daarnaast een verdieping in methoden & technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek (10 ECTS). Voor deze verdieping maakt de student een keuze uit het aanbod van Pedagogiek of het aanbod van Onderwijskunde (zie studiegids Master

Onderwijskunde). In het begin van het studiejaar overlegt de student met een tutor over de te maken keuzes.

Na afronding van dit eerste semester volgt in het tweede semester het afstudeeronderzoek. Hierin doet de student een zelfgekozen onderzoek, mede gebaseerd op de studieonderdelen die in het eerste semester gevolgd zijn. Dit onderzoek wordt vastgelegd in de vorm van een scriptie die in een openbaar forum ook mondeling gepresenteerd wordt.

Onderwijskunde

In de Master Onderwijskunde worden studenten voorbereid op een onderwijskundige professie op een academisch werk- en denkniveau. Aansluitend bij de werkvelden waarin onderwijskundigen werkzaam zijn, kan de student kiezen uit één van de drie programma's:

- 'Curriculum en instructie'
- Onderwijs en leerlingbegeleiding
- Onderwijsbeleid en onderwijsorganisatie

In het eerste semester kiest de student voor één van deze programma's (20 ECTS) en hij/zij volgt daarnaast een verdieping in methoden & technieken van sociaalwetenschappelijk onderzoek, waaronder een module onderwijsevaluatie (totaal 10 ECTS). Binnen de drie programma's worden keuzevakken aangeboden en bestaat de mogelijkheid om vakken uit andere universitaire programma's te volgen. Om te komen tot een goed doordacht en coherent studieplan overlegt de student bij aanvang van het studiejaar met een tutor over de te maken keuzes. Na afronding van dit eerste semester volgt in het tweede semester het afstudeerproject. Hierbij participeert de student in een tutorgroep, waarvan de leden aan elkaar verwant onderzoek doen, doorgaans passend binnen lopende onderzoeksprogramma's. Binnen het afstudeerproject kan een praktijkoriëntatie plaatsvinden. De resultaten van het onderzoek worden vastgelegd in de vorm van een scriptie die in een openbaar forum met referenten wordt gepresenteerd.

Orthopedagogiek

Het schakelprogramma orthopedagogiek bereidt studenten met een verwante HBO-bacheloropleiding voor op instroom in de Master Pedagogische Wetenschappen. Deze master duurt één jaar en bestaat voor orthopedagogiek uit een algemeen deel plus één of twee van de volgende differentiaties:

- leerproblemen
- jeugdzorg
- opvoeding en ondersteuning van personen met beperkingen.

Naast hoor- en werkcolleges omvat de master een praktijkstage en het masterproject: het uitvoeren van onderzoek en het schrijven van de masterthese. In de studiegids Master Pedagogische Wetenschappen (als PDF te downloaden via www.rug.nl) vindt u meer informatie over de inhoud van het onderwijsprogramma.

Om u voor te bereiden op de master-opleiding, volgt u als HBO-Bachelor student een *tweejarig schakelprogramma orthopedagogiek*, in opdracht van de faculteit GMW verzorgd door SPO.

1.5 TOELATINGSEISEN MASTEROPLEIDINGEN PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Algemene informatie over de toelatingseisen zijn verkrijgbaar bij het Onderwijsbureau van de opleidingen of bij de studieadviseur pedagogiek onderwijskunde, mw. drs. J.A.M. Evers, email j.a.m.evers@rug.nl, tel. 050 3636480 of bij de studieadviseur van orthopedagogiek, mw. drs. H.J. Luis, email h.j.luis@rug.nl, tel. 050 3636570.

1.5.1 Informatie

De voorwaarden voor toelating zijn opgesteld door de toelatingscommissies van de betreffende Masteropleidingen. Deze commissies behandelen tevens individuele afwijkingen van deze voorwaarden.

Master Onderwijskunde

Rijksuniversiteit Groningen
Toelatingscommissie Master Onderwijskunde
Secretaris: mw.dr. P.R. Schreuder
Grote Rozenstraat 38
9712 TJ Groningen
Email: toelating.master.owk@rug.nl

Master Pedagogische Wetenschappen:

Rijksuniversiteit Groningen
Toelatingscommissie Master Pedagogische Wetenschappen
Secretaris: mw. dr. P.R. Schreuder
Grote Rozenstraat 38
9712 TJ Groningen
Email: toelating.master.apw@rug.nl

Master Orthopedagogiek

Rijksuniversiteit Groningen
Toelatingscommissie Master Orthopedagogiek
Secretaris: dhr. drs. H.K. Knijff
Grote Rozenstraat 38
9712 TJ Groningen
Email: h.k.knijff@rug.nl

1.5.2 Toelatingsvoorwaarden Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen (APW, Onderwijskunde en Orthopedagogiek)

Een student die beschikt over een diploma van een verwante HBO-opleiding en die het schakelprogramma met goed gevolg heeft afgerond wordt definitief toegelaten tot de Masteropleiding.

Algemeen Pedagogische Wetenschappen (APW)

Voor de toelating tot de master APW wordt als verwant aangemerkt:

- ALO (Academie Lichamelijk Opvoeding)
- PABO (Pedagogische Academie Basisonderwijs) of PA (Pedagogische Academie)

- CMV (Culturele en Maatschappelijk Vorming)
- HBO-Pedagogiek (hieronder vallen ook: HKP, HPO en HSAO)
- HBO-V
- Vierjarige tweedegraads lerarenopleidingen
- Logopedie
- MWD (Maatschappelijk Werk en Dienstverlening) of MW (Maatschappelijk Werk)
- P&A (Personeel & Arbeid)
- SPH (Sociaal Pedagogische Hulpverlening) of HBO-J (HBO-Jeugdzorg)
- HBO-psychologie

Onderwijskunde

Voor de toelating tot de master Onderwijskunde wordt als verwant aangemerkt:

- ALO
- PABO (of PA)
- HBO-pedagogiek (ook: HKP, HPO, HSAO)
- Vierjarige tweedegraads lerarenopleidingen
- HBO-psychologie

Orthopedagogiek

Voor de toelating tot de master Onderwijskunde wordt als verwant aangemerkt:

- ALO (Academie Lichamelijk Opvoeding)
- PABO (Pedagogische Academie Basisonderwijs) of PA (Pedagogische Academie)
- CMV (Culturele en Maatschappelijk Vorming)
- HBO-Pedagogiek (hieronder vallen ook: HKP, HPO en HSAO)
- HBO-V
- Vierjarige tweedegraads lerarenopleidingen
- Logopedie
- MWD (Maatschappelijk Werk en Dienstverlening) of MW (Maatschappelijk Werk)
- P&A (Personeel & Arbeid)
- SPH (Sociaal Pedagogische Hulpverlening) of HBO-J (HBO-Jeugdzorg)
- HBO-psychologie

1.5.3 Wel HBO maar niet verwant

Hebt u een niet verwante HBO-opleiding afgerond, maar u wilt wel via de avondopleiding van de SPO doorstromen naar één van de masteropleidingen Pedagogische Wetenschappen ((APW), Onderwijskunde of Orthopedagogiek) dan is dat mogelijk. U volgt dan een verzwaard schakelprogramma. Dit houdt in dat u naast de reguliere studieonderdelen uit het schakelprogramma de volgende modules volgt:

Algemeen Pedagogische Wetenschappen (APW) of Onderwijskunde

Onderdelen	ECTS*
Pedagogiek 1	15
Pedagogiek 2	16
Filosofie van opvoeding en onderwijs	10
Onderwijskunde	10
Multiculturaliteit in onderwijs en jeugdzorg	6
Totaal	58

* European Credits (studiepunten): 1 ECTS = 28 uur studiebelasting

Wanneer u het verzwaarde programma doet, volgt u vijf extra cursussen. Het cursusgeld voor het verzwaarde programma bedraagt 5 x € 300.- = € 1500.-.

Orthopedagogiek

Onderdelen	ECTS*
Pedagogiek 1	15
Pedagogiek 2	16
Filosofie van opvoeding en onderwijs	10
Psychologie :introductie en toegepast	13
Totaal	55

* European Credits (studiepunten): 1 ECTS = 28 uur studiebelasting

Wanneer u het verzwaarde programma doet, volgt u vier extra cursussen. Het cursusgeld voor het verzwaarde programma bedraagt 4 x € 300.- = € 1200.-.

Bovenstaande cursussen worden aangeboden binnen de door de SPO verzorgde opleiding HBO-pedagogiek.

1.5.4 Voorlopige (voorwaardelijke) toelating Masteropleidingen

Wanneer de student niet aan bovengenoemde eisen voldoet, bestaat de mogelijkheid tot voorlopige (voorwaardelijke) toelating. Voorlopige toelating is alleen mogelijk:

voor Algemene Pedagogiek en Onderwijskunde:

- indien nog studieonderdelen tot een maximum van 10 ECTS afgerond dienen te worden

voor Orthopedagogiek

- indien nog studieonderdelen tot een maximum van 15 ECTS afgerond dienen te worden.

Een voorwaardelijke toelating dient binnen zes maanden te worden vervangen door een definitieve zoals boven beschreven.

Ten overvloede: de behaalde resultaten zijn ongeldig indien een student studieonderdelen uit het Masterprogramma volgt zonder dat deze daartoe gerechtigd is.

2. DOELSTELLINGEN EN OPZET SCHAKELPROGRAMMA'S

2.1 STICHTING PEDAGOGISCH ONDERWIJS (SPO)

spo@rug.nl

De SPO treedt op als bevoegd gezag van de schakelprogramma's Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde Groningen. De opleidingen van de SPO worden niet door de overheid gesubsidieerd. De SPO kan hierdoor de cursusgelden voor haar opleidingen vaststellen onafhankelijk van het landelijk beleid. De SPO neemt deel aan de landelijke Vereniging ter Bevordering van de Studie der Pedagogiek (VBSP).

In 1918 is de 'Vereniging voor Pedagogisch Onderwijs aan de Rijksuniversiteit te Groningen' opgericht. Deze vereniging verzorgde theoretische en praktische cursussen in de didactiek voor aanstaande leraren en voordrachten over pedagogische onderwerpen voor belangstellenden. In 1954 nam deze vereniging de verantwoordelijkheid op zich voor het geven van de reeds bestaande opleiding voor de Middelbare Akte Pedagogiek A. Tevens is toen besloten een opleiding voor de Middelbare Akte Pedagogiek B te beginnen. Deze opleidingen zijn bekend geworden als de MO-A en MO-B Pedagogiek.

De 'Vereniging' is in 1965 omgezet in een 'Stichting voor Pedagogisch Onderwijs aan de Rijksuniversiteit te Groningen' (SPO).

De opleiding MO-A Pedagogiek is in 1987 verbreed met een algemene pedagogisch-agogische beroepsvoorbereiding en wordt sindsdien tot het Hoger Pedagogisch en Sociaal-Agogisch Onderwijs gerekend. De opleiding MO-B Pedagogiek wordt in 1990 opgevolgd door een cursusaanbod gericht op doorstroming naar de afstudeerrichtingen Pedagogiek en de studierichting Onderwijskunde van de Rijksuniversiteit Groningen. Als reactie op de invoering van het bachelor-master systeem in het hoger onderwijs is dit cursusaanbod vanaf 2003 vervangen door schakelprogramma's die eveneens gericht zijn op doorstroom naar de afstudeerrichtingen Pedagogiek (Algemene Pedagogiek en Orthopedagogiek) en de studierichting Onderwijskunde. Dit schakelprogramma is bedoeld voor studenten die al beschikken over een (verwante) afgeronde HBO-opleiding.

2.2 BELANGRIJKE ADRESSEN SPO en GMW

2.2.1 SPO

Studieleider:

Mw. dr. H.T.A. Amsing, Grote Rozenstraat 38, 9712 TJ Groningen, tel. 050 3636525
via secretariaat

Studiecoördinator:

Mw. A.A. Slijkhuis, Grote Rozenstraat 38, 9712 TJ Groningen. Tel. 050 3637893,
email: a.a.slijkhuis@rug.nl

Secretariaat:

Mw. J. de Vrieze en mw. M. Froma.
Grote Rozenstraat 38
9712 TJ Groningen
Tel. 050 3636525
Email: spo@rug.nl

Studiecoach

Mw. L. Greveling MSC
Email: l.greveling@rug.nl

2.2.2 Faculteit GMW

Onderwijsbalie GMW

Grote Kruisstraat 2, 9712 TS Groningen, tel: 3636301, Openingstijden: maandag t/m
vrijdag van 09.00-17.00 uur. Vakantieperiodes aangepaste openingstijden, zie
www.rug.nl.

Onderwijsbureau Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde

Grote Rozenstraat 38, 9712 TJ Groningen, tel. 3636490. Email: owb.pedok@rug.nl

Algemeen Pedagogische Wetenschappen

Secretariaat: Grote Rozenstraat 38, 9712 TJ Groningen, tel. 3636500.

Studieadviseur master Pedagogiek en Onderwijskunde: mw.drs. J.A.M. Evers, kamer
8, Grote Rozenstraat 38, 9712 TJ Groningen, tel. 3636480. E-mail:
j.a.m.evers@rug.nl.

Orthopedagogiek

Secretariaat: Grote Rozenstraat 38, 9712 TJ Groningen, tel. 050 3636566

Studieadviseur master Orthopedagogiek: mw. H.J. Luis, Grote Rozenstraat 38, 9712
TJ Groningen. Telefonische afspraak via de administratie Orthopedagogiek tel.050
3636566.

SSC (Studenten Service Centrum)

Bezoekadres: Uurwerkersgang 10 in Groningen (STAG-pand)

Telefoon 050-3638004

www.rug.nl/studenten/voorzieningen, Geopend: ma t/m vrij 10.00 tot 16.00 uur

Informatie Beheer Groep (IBG)

www.ib-groep.nl

Infolijn: 050 - 5997755

Conciërgedienst

Voor verloren of gevonden voorwerpen, het melden van defecte kopieermachines, het lenen van een fietspomp en dergelijke kun je terecht bij de conciërgebalie van het Heymansgebouw, Grote Kruisstraat 2/1, tel. 3636313/3636314. De centrale balie is bemand op maandag t/m donderdag van 8.00-21.30 uur en op vrijdag van 8.00-17.30 uur. In de hal van het Nieuwenhuisgebouw, Grote Rozenstraat 38 hangt een telefoon waarmee direct contact met de centrale balie verkregen kan worden. Bij de centrale balie zijn tevens kopieerkaartjes, diskettes en goedkope dagretours voor studiedoeleinden verkrijgbaar.

Kantine

Het Nieuwenhuisgebouw, Grote Rozenstraat 38 heeft in de computerzaal een aantal automaten voor koffie, thee, frisdrank en enkele snacks.

Het Heymansgebouw, Grote Kruisstraat 2/1 heeft een kantine met verse etenswaren en heeft een aantal automaten voor koffie, thee, frisdrank en enkele snacks. Deze kantine is op maandag t/m vrijdag geopend van 8.45-15.45 uur (tel. 363 5560).

Repro

Grote Rozenstraat 3

Openingstijden: 8.30-12.30, 13.15-16.30 uur

Bibliotheken

Aan de inschrijving in de schakelprogramma's is het recht verbonden gebruik te maken van de faciliteiten van de universitaire bibliotheken. Hiertoe dient men in het bezit te zijn van een lenerspas. Deze pas kan bij het uitleenbureau van de Universiteitsbibliotheek worden verkregen op vertoon van uw studentkaart en een geldig identiteitsbewijs.

Op de website staat nadere informatie over hoe deze pas aangevraagd kan worden. Adreswijzigingen dient u door te geven aan het uitleenbureau van de Universiteitsbibliotheek, Broerstraat 4, Groningen. Voor studenten van de schakelprogramma's van (ortho) pedagogiek en onderwijskunde zullen vooral de volgende bibliotheken van belang zijn:

Universiteitsbibliotheek (UB), Broerstraat 4 (tegenover Academiegebouw), Groningen, tel. 050-3635000.

Openingsuren:	ma t/m vrij	8.30 - 22.00
	za en zo	10.00 - 17.00
Uitleenbureau:	ma, di, wo en vrij	8.30 - 17.30
	do	8.30 - 21.30
	za	10.00 - 12.30

Internetadres: www.rug.nl/bibliotheek

Bibliotheek Gedrags- en Maatschappijwetenschappen: De bibliotheek is gehuisvest op de eerste verdieping van het Heymansgebouw. Naast een grote collectie boeken en gedrukte tijdschriften biedt de bibliotheek toegang tot veel elektronische tijdschriften en literatuurbestanden.

In de bibliotheek kan men ook studeren. Er zijn zo'n 130 studieplekken en 24 studentcomputers. Voor het lenen van materialen is een geldige studentenkaart nodig. Studenten mogen ook gebruik maken van andere RuG bibliotheken.

Het adres is: Grote Kruisstraat 2/1, 9712 TS Groningen, Tel. 050 363 6555

Email: bibliotheek.gmw@rug.nl

Internet: www.rug.nl/gmw/bibliotheek

De openingstijden van de Bibliotheek Gedrags- en Maatschappijwetenschappen zijn: maandag t/m donderdag van 9.00-21.30 en vrijdag van 9.00 -17.00 uur.

2.3. ORGANISATIE VAN DE OPLEIDING

Het *lesgebouw* is het Muntinggebouw, Grote Kruisstraat 2. Er wordt ook regelmatig onderwijs gegeven in het Nieuwenhuisgebouw, het Boumangebouw, Locatie Bloemsingel, Academiegebouw, zalen UMCG (zie onderwijslocaties en plattegronden).

De *lesdagen* zijn de dinsdag, woensdag- en/of donderdagavond; in geval van overmacht wordt uitgeweken naar de maandagavond. Het is van belang deze avonden vrij te houden. Tussentijds zijn roosterwijzigingen mogelijk.

De *lestijden* zijn tussen 17.00/17.15 en 21.00 uur, eventueel 21.15 uur.

De opleiding start dinsdag 31 augustus 2010.

Het les-, tentamen- en vakantierooster wordt geplaatst op de website: www.spo-groningen.nl. De lokalen en tijden staan vermeld op het lesrooster.

Wijzigingen van rooster en lokalen, ziekte van docenten e.d. worden bekend gemaakt via de website.

!!!!!! Aanbevolen wordt om voor vertrek naar college de website: www.spo-groningen.nl tijdig te raadplegen.

2.3.1 Website

Op de website www.spo-groningen.nl vindt u de roosters, de studiegids, informatie over extra onderwijsaanbod (actualiteitencolleges, excursies etc.) en actuele mededelingen. Op de digitale leeromgeving (dlo) <http://dlo.spo-groningen.nl/student> krijgt de student een eigen pagina. Op deze pagina vindt u het overzicht van uw resultaten. Op de dlo worden mededelingen voor docenten en studenten vermeld, kunt u zich inschrijven voor vakken en tentamens en kunt u via het prikbord een bericht achterlaten. De eerste keer bij het raadplegen van bovenstaande website kunt u student een inlognaam aanmaken. Een wachtwoord krijgt u via zijn/haar emailadres toegestuurd.

2.3.2 Onderwijslocaties.

Muntinggebouw

Grote Kruisstraat 2
ingang hoek Grote Kruisstraat-Nieuwe Kijk in 't Jatstraat,
na 5 uur Grote Kruisstraat 2/1 (Heijmansgebouw).

Nieuwenhuisgebouw

Grote Rozenstraat 38
Tevens Secretariaat SPO en Pedagogiek & Onderwijskunde, k. 004.

Heymansgebouw

Grote Kruisstraat 2/1

Boumangebouw

Grote Rozenstraat 31

Examenhal

Blauwborgje 4
9747 AC Groningen

Academiegebouw

Broerstraat 5

GMWBL

Bloemstraat 36

UMCG

A. Deusinghlaan (zie plattegrond)

Op www.rug.nl kunt u meer informatie vinden over de locaties van de verschillende gebouwen.

2.3.1 Inschrijving Schakelprogramma's

Het inschrijfformulier met voorwaarden voor de schakelprogramma's en het formulier voor automatische incasso kunt u downloaden van de website: www.spo-groningen.nl/schakelprogramma's. Deze formulieren vult u op de website in en een uitdraai daarvan, voorzien van uw handtekening dient u met een kopie van uw HBO-diploma en een kopie van uw identiteitsbewijs te zenden naar het secretariaat van de opleiding.

Secretariaat van de SPO:

Mevr. J. de Vrieze

Mevr. M. Froma

Grote Rozenstraat 38

9712 TJ Groningen

Telefoon: 050 - 363 6525.

spo@rug.nl

Openingstijden zie: website: www.spo-groningen.nl

Op grond van inschrijving bij de Stichting Pedagogisch Onderwijs (SPO) heeft u geen recht op studiefinanciering/ -lening, o.v.kaart o.i.d.

Mocht u zich toch hebben aangemeld via studielink of bij de Informatie Beheer Groep (IBG) voor de bacheloropleiding Pedagogische Wetenschappen of bij de Rijksuniversiteit Groningen, dan dient u zich uit te schrijven. Neem hiervoor contact

op met de IB-Groep of de Studenten Service Centrum (SCC) van de RUG (zie belangrijke adressen).

College- en cursusgelden.

Het cursusgeld is voor 2010-2011 vastgesteld op € 1672,-. U betaalt dit bedrag eenmalig (in één of vier termijnen) in het jaar van inschrijving. De betaling gaat via automatisch incasso (zie inschrijving). Indien u een schakeljaar over twee jaar wilt uitsmeren, hoeft u alleen in het jaar van inschrijven het cursusgeld te betalen. Voor cursussen die niet binnen twee jaar zijn afgerond, is opnieuw cursusgeld verschuldigd. Voor literatuur, toets of werkvorm geldt dan dat de studiegidstekst van toepassing is van het jaar waarin studenten het onderdeel willen afronden. Nadere bepalingen staan beschreven in de inschrijvings- en betalingsvoorwaarden van de schakelprogramma's Orthopedagogiek en Pedagogiek /Onderwijskunde (PEDOK), die u tegelijk met het inschrijfformulier kunt downloaden.

!!!! Rondt u het schakelprogramma niet binnen twee jaar af, dan kunt u geen aanspraak maken op het in deze studiegids opgenomen programma bij eventuele programmawijzigingen.

Alle vakken kunnen als losse cursussen worden gevolgd. Het tarief is dan € 300, - per cursus.

Betalingsregeling in geval van opzegging:

Uiterlijke opzegdatum:	Maanden te betalen:	U betaalt in 2010-2011:
30 september 2010	Sept. t/m nov.	€ 501,60
31 oktober 2010	Sept. t/m dec.	€ 668,80
30 november 2010	Sept. t/m jan.	€ 836,00
31 december 2010	Sept. t/m febr.	€ 1003,20
31 januari 2011	Sept. t/m maart	€ 1170,40
28 februari 2011	Sept. t/m april	€ 1337,60
31 maart 2011	Sept. t/m mei	€ 1504,80

In geval van opzegging na 31 maart vindt geen teruggave meer plaats.

Inpassingen in het schakelprogramma.

De SPO is zelf niet gerechtigd om studenten op basis van vooropleiding vrijstellingen te verlenen in het schakelprogramma. Hiertoe zijn alleen de toelatingscommissies van de universitaire masteropleidingen bevoegd. U dient zich voor vrijstellingen te vervoegen bij de studiecoördinator van de SPO: mevr. A.A. Slijkhuis, tel: 050 - 363 7893 email: a.a.slijkhuis@rug.nl).

Afronding schakelprogramma's en toelating master.

Na afronding van het schakelprogramma ontvangt u via de studiecoördinator mevr. Ans Slijkhuis (a.a.slijkhuis@rug.nl) informatie over de toegang tot de masteropleiding Onderwijskunde en de master Pedagogische Wetenschappen (Pedagogiek en Orthopedagogiek) aan de Rijksuniversiteit Groningen. Zie: Informatie masteropleidingen in deze gids na de schakelprogramma's.

Studeren met een functiebeperking.

Heeft u een functiebeperking dan kunt u zich aanmelden bij de studiecoördinator, mevr. Ans Slijkhuis. Zij verwijst u door naar de studiecoach mevr. Linda Greveling. In overleg met de studiecoach wordt vastgesteld wat uw mogelijkheden en uw wensen zijn. Een doktersverklaring is een vereiste. U schrijft samen met de studiecoach een onderbouwd voorstel dat naar de studiecoördinator wordt gestuurd. Zij beslist of het voorstel (mogelijk ten dele) wordt gehonoreerd. Eventueel kan zij informatie inwinnen bij deskundigen.

Studiecoördinator: mevr. A.A. Slijkhuis, a.a.slijkhuis@rug.nl

Studiecoach: mevr. L. Greveling, l.greveling@rug.nl

Algemeen

3. SCHAKELPROGRAMMA PEDAGOGIEK EN ONDERWIJSKUNDE

3.1. PROGRAMMA

3.1.1 Studielast schakelprogramma Pedagogiek en Onderwijskunde.

De studielast is 60 ECTS*. Dit is een nominale studielast van één jaar. Het programma bevat een algemeen deel en een gedifferentieerd deel. Het algemene deel beslaat 42 ECTS (exclusief wiskunde). Dit deel bestaat voor het leeuwendeel uit statistiek en methodologie, maar er is ook aandacht voor het verschijnsel wetenschap (Filosofie 2: Wetenschapsfilosofie) en academisch schrijven (Referaatpracticum). Daarnaast is er een gedifferentieerd deel bestaande uit 18 ECTS, dat voorbereidt op de gewenste Master. Het programma is in principe in één jaar af te ronden, maar de ervaring leert dat het programma via de avondopleiding twee jaar in beslag neemt, met name voor diegenen die de studie combineren met werk.

* 1 ECTS is 28 uur belasting.

Zie voor programma-indeling de volgende pagina's.

Programmaoverzicht 2010-2011

Algemeen gemeenschappelijk

Onderdeel	Code RuG	ECTS	ECTS
Totaal		42	
Wiskunde			
Statistiek 1	Pabap028		5
Statistiek 2	Pabap029		5
Statistiek 3 (voorheen Multivariate analyse)	Paba3065		4
Methoden en technieken van onderzoek	Paba2062A		3
Testtheorie	Paba2064		4
Grondslagen van onderzoek	Paba2061A		3
Methodologie	Pabap030		4
Onderzoekspracticum	Paba2063		4
Referaat- en bibliotheekpracticum			5
Filosofie 2: Wetenschapsfilosofie			5

Gedifferentieerd deel master Onderwijskunde				
	Onderdeel	Code RuG	ECTS	ECTS
Totaal			18	
Verplichte onderdelen			12	
	Psychologie			6
	Effectiviteit van onderwijs en volwasseneneducatie	Paba3304		6
Keuzeonderdelen 1 uit 2			6	
	Jeugd en gezinspedagogiek	.		6
	Werk(plek)gerelateerd leren	Paba3202		6

Gedifferentieerd deel master Algemeen Pedagogische Wetenschappen				
	Onderdeel	Code RuG	ECTS	ECTS
Totaal			18	
<i>Specialisatie 'algemene & gezinspedagogiek'</i>				
Verplichte onderdelen			6	
	Jeugd en gezinspedagogiek			6
Keuzeonderdelen 2 uit 3			12	
	Psychologie			6
	Effectiviteit van onderwijs en volwasseneneducatie	Paba3304		6
	Werk(plek)gerelateerd leren	Paba3202		6
<i>specialisatie 'volwasseneneducatie'</i>				
Verplichte onderdelen			12	
	Werk(plek)gerelateerd leren	Paba3202		6
	Effectiviteit van onderwijs en volwasseneneducatie	Paba3304		6
Keuzeonderdelen 1 uit 2			6	
	Jeugd en gezinspedagogiek			6
	Psychologie			6

De vakken worden deels geïntegreerd met vakken van de opleiding HBO-pedagogiek en het schakelprogramma Orthopedagogiek.

Studenten die het programma in **twee jaar** willen doen, wordt de volgende programmering van het **algemeen gemeenschappelijke deel** aangeraden:

Jaar 1:	ECTS
Wiskunde	
Referaat- en bibliotheekpracticum	5
Statistiek 1	5
Statistiek 2	5
Methodologie	4
Onderzoekspracticum	4
Jaar 2:	
Grondslagen van onderzoek	3
Methoden en technieken van onderzoek	3
Statistiek 3 (voorheen Multivariate analyse)	4
Testtheorie	4
Filosofie 2: Wetenschapsfilosofie	5

Overgangsregeling.

Met ingang van 2010-2011 is het aantal punten voor de vakken Testtheorie en Multivariate analyse (nu Statistiek 3) verhoogd van 3 naar 4 punten. Het vak Filosofie 2: wetenschapsfilosofie heeft 5 ECTS gekregen (was 7). Bij de toelating tot de master zal in dit geval alleen gekeken worden of de betreffende vakken zijn gedaan. Het totale puntenaantal hoeft dus niet uit te komen op 60 ECTS.

Docenten

Naam	Emailadres
Dhr. W. Ahmed Leerpsychologie	w.ahmed@rug.nl
Dhr. dr. Th. van Dellen Werk(plek)gerelateerd leren	t.van.dellen@rug.nl
Mevr. dr. N. Ding Methoden en technieken	n.ding@rug.nl
Mw. drs. A.J. Dijkstra Referaat- en bibliotheekpracticum	a.j.dijkstra@home.nl
Dhr. E. van Dulmen Wiskunde	ewodul@hotmail.com
Mevr. L. Greveling MSC Jeugd en gezinspedagogiek Coach schakelprogramma's	l.greveling@rug.nl
Dhr. dr. R. Hoekstra, Statistiek 3 Psychologie	r.hoekstra@rug.nl
R. Huisinga MSC Jeugd en gezinspedagogiek	riannahuisinga@live.nl
Dhr. drs. J. Kramer Statistiek 1 Statistiek 2 Testtheorie	jaccokramer76@home.nl
Dhr. dr. P.A. van der Ploeg Filosofie 2 (Wetenschapsfilosofie)	p.a.van.der.ploeg@rug.nl
Mw. drs. M. van Roy Methodologie Onderzoekspracticum Grondslagen van onderzoek	mariekevanroy@hotmail.com
Mevr. A.C. Timmermans MSC Effectiviteit van onderwijs en volwasseneneducatie	a.c.timmermans@rug.nl

Vakken

Wiskunde

Docent: E. van Dulmen

Inhoud: Voorbereiding op het gebruik van wiskunde zoals dat bij de voortgezette studie aan de orde komt, met name in de vakken Statistiek en Methodologie. De algebra-stof voor HAVO/VWO staat hierbij centraal. Behandeld zullen onder meer worden: getallen, bewerkingen, vergelijkingen, functies en grafieken, ontbinden in factoren, etc

ECTS: -

Semester: semester I a

Onderwijsvorm: Er ligt een groot accent op zelfstudie. In de colleges worden de gemaakte opgaven plenair besproken

Toetsvorm: schriftelijk tentamen

Literatuur:

Franken, W.M. & Bouts, R.A. (2002). *Wiskunde voor statistiek*. ISBN 9062833179. (€ 16,50)

N.B. Voor het eerste college dient het eerste hoofdstuk te worden bestudeerd.

Statistiek 1

PABAP028

Docent: drs. J. Kramer

Inhoud: Statistiek 1 behandelt een aantal onderwerpen van de beschrijvende statistiek en de kansrekening. De onderwerpen die aan de orde komen zijn onder andere: het meten van eigenschappen, verdelingen van variabelen en hun grafische voorstellingen, centrum- en spreidingsmaten, het transformeren van scores, coëfficiënten voor de samenhang tussen twee variabelen, enkelvoudige lineaire regressie, SPSS en de beginselen van de kansrekening die van belang zijn voor de toegepaste statistiek binnen de sociale wetenschappen.

ECTS: 5

Onderwijsvorm: Hoorcollege

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (essay)

Opmerkingen: De stof voor het tentamen Statistiek 1 bestaat uit de hoofdstukken 1, 2, 3, 4 en 5 van "Introduction to the practice of statistics". De Syllabus Statistiek 1 bevat extra literatuur en de opdrachten voor het verplichte wekelijkse practicum.

Literatuur:

1. Moore, D.S., McCabe, G.P., & Craig, B.A. (2009), *Introduction to the practice of statistics* (6th ed.), New York: W.H. Freeman and Company, (ISBN 9781429216227), € 57.77
2. Timmerman, M.E, Krimpen-Stoop, E.M.L.A. van, Kiers, H.A.L & Hoekstra, R., *Syllabus Statistiek 1*

Statistiek 2

PABAP029

- Docent:* drs. J. Kramer
Inhoud: Statistiek 2 volgt na Statistiek 1 en behandelt een aantal onderwerpen uit de inferentiële statistiek. De volgende onderwerpen komen aan de orde: kansverdelingen, steekproefverdelingen, schatten, SPSS en toetsen.
ECTS: 5
Onderwijsvorm: werkcollege, hoorcollege
Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze)
Opmerkingen: De stof voor het tentamen Statistiek 2 beslaat de hoofdstukken 5, 6, 7, 8 en 9 van “Introduction to the practice of statistics”. De Syllabus Statistiek 2 bevat extra literatuur, en de opdrachten voor het verplichte practicum.

Literatuur:

1. Moore, D.S., McCabe, G.P., & Craig, B.A. (2009), *Introduction to the practice of statistics* (6th ed.), New York: W.H. Freeman and Company, ISBN 9781429216227, € 75.00.
2. Timmerman, M.E., Kiers, H.A.L., Krimpen-Stoop, E.M.L.A. van & Hoekstra, R. *Syllabus Statistiek*.

Methodologie

PABAP030

- Docent:* drs. M. van Roy
Doelstelling : In dit studieonderdeel staat het verkrijgen en toepassen van inzicht in de methoden van het sociaalwetenschappelijk onderzoek centraal.
Inhoud: In de cursus komt een verscheidenheid aan onderwerpen aan de orde, waaronder: het onderzoeksproces, probleemstelling, theorie en conceptueel model, onderzoekselementen (steekproeftrekking), dataverzamelings-methoden (interviews en observaties), validiteit en betrouwbaarheid, verwerking van gegevens, soorten onderzoek etc.
ECTS: 4
Onderwijsvorm: Hoor- en werkcolleges.
Toetsvorm: Schriftelijk tentamen. Bij het vak methodologie is kennis van Statistiek 1 vereist.

Literatuur:

- Baarda, D.B., & Goede, M.P.M. de (2001). *Basisboek methoden en technieken*. 4e dr. Groningen: Wolters-Noordhoff, 397 p. (ISBN 9789020733150). € 49.95.

Onderzoekspracticum

PABA2063

- Docent:* drs. M. van Roy
- Doel:* Oefenen van kennis en vaardigheden bij het opzetten en uitvoeren van empirisch onderzoek en het analyseren van onderzoeksresultaten.
- Inhoud:* In groepsverband wordt een onderzoek uitgevoerd om kennis te maken met de aspecten van het wetenschappelijk onderzoek. Het gaat o.a. om het formuleren van de probleemstelling, literatuur zoeken en lezen, operationalisatie van de variabelen, steekproeftrekking, uitvoering van het onderzoek, analyse en rapportage in de vorm van een concept wetenschappelijk artikel.
- ECTS:* 4
- Onderwijsvorm:* Practicum. Het schrijven van onderzoeksvorstellen, het opzetten en uitvoeren van kleinschalig onderzoek (in groepen), het mondeling presenteren van resultaten, schriftelijke rapportage. Verder wordt aandacht geschonken aan het invoeren en verwerken van onderzoeksgegevens met behulp van SPSS en aan het ontsluiten van literatuur.
- Toetsvorm:* Werkstuk
- Literatuur:*
Via de digitale leeromgeving is een werkboek en een voorbeeldartikel beschikbaar.

Grondslagen van onderzoek

PABA2061A

- Docent:* drs. M. van Roy
- Doel:* Behalen van kennis en inzicht in de grondslagen van empirisch wetenschappelijk onderzoek.
- Inhoud:* In het eerste deel van het college worden de belangrijkste termen en ideeën van de empirische methodologie behandeld aan de hand van de empirische cyclus (A.D. de Groot). In het tweede deel worden – op inleidend niveau – methoden en technieken van (ortho)pedagogisch interventieonderzoek (met een preventief karakter) behandeld.
- ECTS:* 3
- Onderwijsvorm:* Hoorcollege
- Toetsvorm:* schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze)
- Literatuur:*
- 1 Loon, D. van & Meulen, B.F. van der (2004), *Effectonderzoek naar vroegtijdige orthopedagogische interventies*. Amsterdam: Boom. (1-130), (ISBN 9789085060390), € 24.50.
  - 2 Groot, A.D. de (1994), *Methodologie: grondslagen van onderzoek en denken in de gedragswetenschappen*. Assen: Van Gorcum. Dit boek is niet meer te verkrijgen De eerste zes hoofdstukken kunnen in devorm van een klapper worden gekocht. (p.1-120).
- Opmerkingen:* Studenten krijgen essayvragen ter beschikking. Deze vragen

worden in het college besproken. Van de deelnemers aan het werkcollege wordt verwacht dat zij vooraf een afdruk maken van de vragen die aan de orde zijn. Doel van het werkcollege is nadrukkelijk de student met de teksten vertrouwd te doen geraken. Indien de grondig herwerkte editie van het boek effectonderzoek (van Loon, Van der Meulen en Minnaert, uitgegeven bij Boom) tijdig beschikbaar zijn, dan zal dit nieuwe boek de hierboven vermelde literatuur vervangen. Dit wordt tijdig via de digitale leeromgeving bekendgemaakt.

Methoden en technieken van onderzoek

PABA2062A

Docenten: Dr. N. Ding

Doel: Verwerven van kennis en inzicht in methoden en technieken van empirisch onderzoek.

Inhoud: In dit onderdeel wordt gestreefd naar het verwerven van de kennis van en het verwerven van basisvaardigheden in belangrijke onderzoeksstrategieën, waarbij onderscheid kan worden gemaakt in experimenteel- en niet-experimenteel onderzoek en onderscheid naar setting. Ter bevordering van het inzicht moeten deze methoden (waar mogelijk) handmatig kunnen worden verricht. De navolgende onderwerpen zullen aan bod komen:

- Waarnemen van gedrag: naturalistische observatie, case studies en systematische observatie.
- Surveyonderzoek: opstellen van vragenlijsten & interviews, steekproeftechnieken, nonresponse.
- Experimenteel en quasi-experimenteel onderzoek: voor- en nadelen; opzet & uitvoering.
- Data analyse: descriptieve analyse; correlatie en regressie;

ECTS: 3

Onderwijsvorm: hoorcollege

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Literatuur:

Een selectie van de hoofdstukken uit:

1. Fraenkel, J.R. & Wallen, N.E. (2008), *How to design and evaluate research in education*. 7th ed. or later. New York: McGraw Hill. Int.ed. (ISBN 978007128792), € 102,00

Statistiek 3 (voorheen Multivariate analyse)

PABA3065

Docent: dr. R. Hoekstra

Inhoud: In de colleges worden een aantal gangbare statistische modellen & technieken behandeld, die voor het lezen van sociaalwetenschappelijke onderzoeksliteratuur en voor het zelfstandig kunnen uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek van belang zijn. Aan de orde komen

- Enkelvoudige & multiple regressieanalyse.
- Een- en tweeweg ANOVA
- Logistische regressie
- Nonparametrische statistiek

Daarnaast zijn er practica waarin de behandelde methoden worden toegepast. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van het statistisch computerprogramma SPSS.

ECTS: 4

Onderwijsvorm: hoorcollege, practicum, zelfstudie

Toetsvorm: schriftelijk tentamen

Literatuur:

1. Moore, D.S., McCabe, G.P., & Craig, B.A. (2009), *Introduction to the practice of statistics* (6th ed.), New York: W.H. Freeman and Company, (ISBN 9781429216227), € 75.00. Al in bezit.
2. Werkboek met o.a. opdrachten & collegestof

Testtheorie

PABA2064

Docent: drs. J. Kramer

Doel: Kennis en vaardigheid op het terrein van testconstructie en testgebruik.

Inhoud: Testkenmerken, betrouwbaarheid, validiteit, beslissen.

ECTS: 4

Onderwijsvorm: hoorcollege, praktische oefening

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze), schriftelijke opdrachten

Opmerkingen: Het eindcijfer is gebaseerd op het gewogen gemiddelde van het tentamencijfer (2x) en het cijfer voor de groepsopdracht (1x).

Literatuur:

1. Klapper
2. Drenth, P.J.D. & Sijtsma, K. (2006), *Testtheorie: inleiding in de theorie van de psychologische test en zijn toepassingen*. (4e dr.). Houten: Bohn Stafleu Van Loghum. Hieruit hoofdstukken 2 t/m 9. pp. 435. (ISBN 9789031347476), € 60,00.

Jeugd en gezinspedagogiek (voorheen Gezinspedagogiek)

Docent: R. Huisinga MSC Deel A:

Gezinspedagogiek

L. Greveling MSC Deel B: Jeugd

Inhoud: **A. Gezinspedagogiek**

In dit deel van de cursus verwerft de student inzicht in de hoofdlijnen van de moderne wetenschappelijke inzichten inzake de opvoeding in het gezin. Uiteenlopende theoretische perspectieven op opvoeding en op determinanten van de ontwikkeling van het kind passeren de revue. Aandacht wordt onder meer besteed aan opvoedingsstijlen en interventies bij opvoeding- en ontwikkelingsproblemen. Studenten raken daarnaast

vertrouwd met onderzoek naar opvoeding en ontwikkeling onder bijzondere omstandigheden, zoals verwaarlozing, mishandeling en adoptie. Speciale aandacht zal uitgaan naar de gevolgen van traumatische ervaringen en naar de veerkracht van kinderen in moeilijke omstandigheden, zoals in het geval van tehuisopvoeding. Juist die situaties tonen immers de waarde en het belang van de normale gezinsopvoeding. Studenten leren de onderscheiden theoretische perspectieven herkennen en kritisch bevragen.

B. Jeugd

In traditionele pedagogische en socialisatietheorieën is de 'jeugdfase' een duidelijk afgebakende periode in de levensloop, een overgangsfase tussen die van kind en volwassene, waarin de invloed van gezin en school afneemt en die van andere 'socializing agents' (media en peer group) juist groter wordt. Maar is er in de huidige samenleving nog wel sprake van een aparte jeugdfase? Geconstateerd kan worden dat zich in het leven van jongeren allerlei contradicties voordoen, die hen soms meer als kind, soms meer als (jong) volwassene aanspreken. In plaats van na elkaar lijken de fasen kind-jeugdige-volwassene zich eerder tegelijkertijd in het leven van jongeren voor te doen. Zo is de periode waarin jongeren naar school gaan steeds langer geworden, maar worden leerlingen steeds vroeger en intensiever aangesproken op zelfstandigheid, zelfsturing, etc. Ook via de media worden jongeren al vroeg geconfronteerd met beelden die voorheen tot het exclusieve domein van de volwassenen behoorden. In dit college staan de sociale ontwikkeling en opvoeding van jongeren centraal in de context van de belangrijkste veranderingen die zich de afgelopen decennia hebben voorgedaan in het gezin, de school en de vrije tijd.

Doel van de cursus is

- kennis van en inzicht in de hoofdlijnen van de moderne wetenschappelijke inzichten inzake de opvoeding van de jeugd, zowel in het gezin als daarbuiten.
- theoretische inzichten worden vervolgens toegepast in een empirisch onderzoek naar de beleving van de jeugdfase, in drie generaties. Studenten nemen een interview af met behulp van een bestaand interviewinstrument, met een jongere, haar of zijn vader of moeder, en een van de grootouders. Speciale aandacht gaat uit naar de beleving van de gezinsopvoeding en de pedagogische relatie en de eventuele veranderingen daarin, over de drie generaties.

ECTS: 6

Semester: semester I b
Onderwijsvorm: A: hoorcollege, zelfstudie
B: hoorcollege, werkcollege, zelfstudie
Toetsvorm: A: Schriftelijk tentamen (multiple choice)
B: Schriftelijk tentamen (essay) + schriftelijke opdracht (onderzoek)

Literatuur:

- A:
- 1 IJzendoorn, M.H. van (2008), *Opvoeding over de grens: gehechtheid, trauma en veerkracht*. Meppel: Boom Academic, - 269 p. -. ISBN 9789047300717. (€ 31,50).
  - 2 Ploeg, J.D. van der (2005), *Behandeling van gedragsproblemen: initiatieven en inzichten*. Rotterdam: Lemniscaat, - 283 p. -. ISBN 9789056377069.(€ 27.50).
- B:
- 1 Wijnberg, R., & IJzendoorn, M.H. van (2008). *Boeiuh!: het stille protest van de jeugd*. Amsterdam: Prometheus:, 96 pp., (ISBN: 9789044609882), € 12.50.
  - 2 Twee artikelen: Coleman: *The Adolescent Society*; Van Hessen en Klaassen: *Samen jong-zijn*.

Aanbevolen literatuur:

Miles, S. (2000). *Youth lifestyles in a changing world*. Open University Press. – 177 p.-. ISBN 9780335200986. (€ 36.00).

Opmerking. Dit is een combinatie van de vakken Gezinspedagogiek en Jeugd in opvoeding en onderwijs die bij de Rijksuniversiteit Groningen worden aangeboden onder de codes PABA2203 en PABA2201A.

Effectiviteit van onderwijs en volwasseneneducatie

PABA3304

Docent: A.C. Timmermans MSc

Doel: Van de studenten wordt verwacht dat zij inzicht hebben in de wijze waarop onderwijs en educatie kan worden geëvalueerd en de effectiviteit ervan kan worden vastgesteld. Ook wordt beoogd dat studenten kennis hebben van factoren die relevant zijn ter bevordering van de effectiviteit van educatie en onderwijs.

Modellen over en onderzoek naar (onderwijs)effectiviteit benadrukken de opbrengsten die onderwijs en educatie kan (en moet) hebben. Bij die opbrengsten gaat het om de cognitieve en niet-cognitieve resultaten van lerenden: wat leren zij op school of in de opleiding? Naast deze vraag komt ook aan de orde wat scholen, programma's en leerkrachten kunnen doen om betere resultaten bij lerenden te bereiken.

Inhoud: Wat lerenden moeten leren is geen vaststaand

gegeven maar is voortdurend onderwerp van discussies in ieder land. Naast leerprestaties streven scholen en opleidingen ook naar andere opbrengsten, zoals metacognitieve of sociale vaardigheden. Ook deze opbrengsten horen thuis binnen het onderzoek naar effectiviteit.

De school of het programma is niet de enige plaats waar lerenden leren. Als het gaat om effecten van scholen en leerkrachten, is het belangrijk om alle invloeden van buiten de school of programma 'uit te zuiveren', om de echte (netto) school- of programma-effecten zo nauwkeurig mogelijk te schatten. In onderzoekstermen gaat het er om de betekenis van de school of programma ofwel de toegevoegde waarde vast te stellen die de school of het programma voor volwasseneneducatie realiseert.

Wat lerenden aan kennis, vaardigheden en attitudes verwerven wordt bepaald door factoren op verschillende niveaus in het onderwijs: de leerkracht, de klascontext, de school en de schoolcontext. In de cursus wordt dieper ingegaan op effecten van factoren op deze niveaus en worden mogelijk effectiviteitbevorderende factoren op het niveau van de klas, de leerkracht en de school behandeld. Daarnaast wordt in de cursus aandacht besteed aan historische ontwikkelingen binnen onderwijseffectiviteitsonderzoek en onderzoek naar de effectiviteit van volwasseneneducatie en komt de methodologie om onderwijseffecten en effectiviteit vast te stellen aan bod.

<i>ECTS:</i>	6
<i>Onderwijsvorm:</i>	hoorcollege, practicum
<i>Toetsvorm:</i>	schriftelijk tentamen (essay), schriftelijke opdrachten
<i>Literatuur:</i>	Geselecteerde art. beschikbaar via reader, dlo en internet

Psychologie : introductie

Psychologie: leerpsychologie

<i>Docent:</i>	dr. R. Hoekstra:	Introductie
	dr. W. Ahmed:	Leerpsychologie

<i>Doelstelling :</i>	de student:
	<ul style="list-style-type: none"> • is in hoofdlijnen bekend met de geschiedenis van de psychologie;-is in hoofdlijnen bekend met methoden van psychologisch onderzoek; • is bekend met de basisstromingen van de psychologie; • is op de hoogte van diverse psychologische theorieën en bijbehorende wetenschappelijke onderbouwing.

<i>Vakinhoud:</i>	In de colleges worden de volgende stromingen besproken: behaviorisme, cognitieve psychologie, psychoanalyse, humanistische psychologie, systeemtheorie, omgevingspsychologie, ontwikkelingspsychologie, sociale psychologie, persoonlijkheidspsychologie, klinische psychologie en ook wordt aandacht besteed aan
-------------------	---

- leerpsychologie.
ECTS 6 (4 Introductie, 2 leerpsychologie)
Onderwijsvorm: Hoor- en werkcolleges.
Toetsvorm: Schriftelijk tentamen (essay), opdrachten
Literatuur:
1 Gray, P. (2007). *Psychology with cd-rom*. New York (etc.):
Freeman & Co. 654 p. (ISBN 9780716775126), €59,23.. Eerdere
of latere ongewijzigde drukken toegestaan.
2 Santrock, J.W. (2009). *Educational psychology*. 4th ed.,Mc Graw-Hill.
ISBN 0073378585. ± € 60.00. **(Nog niet aanschaffen, onder
voorbehoud !!!).**

**Werk(plek)gerelateerd leren:
benaderingen en uitdagingen**

PABA3202

- Docent:* dr. Th. van Dellen en gastdocenten
Doelstelling : Het vak “Werk(plek)gerelateerd leren: benaderingen en
uitdagingen” richt zich op het kennen en begrijpen van
het (aanzetten tot) leren van volwassenen in de context
van werk (en organisatie) en de rol van de professionele
opleider daarbij.
Inhoud: Eén van de twee kerngebieden in het onderwijs en
onderzoek van de opleiding Pedagogiek binnen het brede
maatschappelijk thema levenslang leren (“Lifelong
Learning” vormt werk(plek)gerelateerd leren. Dit
kerngebied richt zich op het leren van volwassenen ten
behoefte van (blijvend) kunnen en willen werken in
bepaalde arbeidscontexten of organisatieverbanden. Het
kerngebied kent twee centrale aandachtspunten of -
vragen: welke barrières en blokkades hebben
volwassenen om gemotiveerd te (gaan) leren in verband
met werk en wat is de professionele rol van de docent,
trainer en counselor (loopbaanbegeleider) in dit verband?
Theoretische concepten die daarbij een rol spelen aan de
kant van de individuele lerende volwassene zijn:
motivatie en emotie, self-efficacy, betrokkenheid op de
omgeving (management en organisatie),
arbeidsvoldoening, eerdere leerervaringen en
persoonlijkheid en waardensystemen. Aan de andere kant
is er aandacht voor ‘de professionaliteit’ van de docent,
trainer, counselor of consultant. Hoe ziet deze
professionaliteit eruit? Welke methoden en technieken
hanteren professionals en waarom werken deze wel of
niet in welke contexten? Er is aandacht voor de
verschillende benaderingen of vormen van
werk(plek)gerelateerd leren, zoals het cursusconcept, “on-
the-job” training, “human performance technology” en
lerende organisatieconcepten. En tenslotte is er ook nog
aandacht voor de belangrijk geachte rol van de
professional (opleider/trainer) als persoon.
ECTS 6

Onderwijsvorm: Hoor- en werkcolleges met opdracht
Toetsvorm: Schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze), opdrachten

Literatuur:

- 1 T. van Dellen (ed.), Artikelen bundel: “*Werk(plek)gerelateerd leren: benaderingen en uitdagingen*”.
- 2 Goldstein, I.L., & Ford, J.K. (2001). *Training in organization : needs assessment, development and evaluation*. Belmont (USA) : Wadsworth Thomas Learning. - 265 p.-. (ISBN 9780534345549), € 43.05.
- 3 Rigg, C., Stewart, J., & Trehan, K. (2007). *Critical human resource development*. Harlow : Pearson Educated Limited. (ISBN: 9780273705598), € 74.90.

Referaat- en bibliotheekpracticum

Docent: drs. A.J. Dijkstra
Inhoud: Studenten schrijven een paper (literatuurverslag) over een onderwerp op het gebied van pedagogiek, onderwijskunde of orthopedagogiek en oefenen de beginselen van het presenteren.
ECTS 5
Onderwijsvorm: hoorcolleges, werkcolleges, bibliotheekinstructie.
Toetsvorm: Schriftelijke opdracht (referaat)
Literatuur: Reader (10 p.)

Wetenschapsfilosofie: filosofie 2

Docent: dr. P.A. van der Ploeg
Doelstelling Kennismaken met wetenschapsfilosofie
Inhoud: De aard en de problemen van wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke theorievorming, met name die van gedrags- en maatschappijwetenschappelijke (e) onderzoek en theorievorming.
ECTS: 5
Onderwijsvorm: Hoorcolleges.
Toetsvorm: Schriftelijk tentamen: essayvragen, ‘open boek’ over collegestof en literatuur

Literatuur:

- 1 *Digitale reader* (online beschikbaar) . ± 170 p.
- 2 Philips, D.C. & Burbules, N.C. (2000). *Postpositivism and educational reserarch*. Lanham/Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, Inc. – 110.p. -. ISBN 9780847691227. (€ 30,00).
- 3 Koningsveld, H. (2006). *Het verschijnsel wetenschap*. Meppel: Boom. 287 p. (ISBN 9789085061373), (€ 28,50).

4 SCHAKELPROGRAMMA ORTHOPEDEGOGIEK

4.1. PROGRAMMA

4.1.1 Studielast schakelprogramma Orthopedagogiek

Het schakelprogramma orthopedagogiek is bedoeld voor die studenten die zich willen voorbereiden op de master Orthopedagogiek, één van de drie masteropleidingen binnen de studierichting Pedagogische wetenschappen.

Het is een tweejarig programma. De nominale last voor elk jaar is 60 ECTS*. Het programma is in principe in twee jaar af te ronden, maar de ervaring leert dat het programma via de avondopleiding meer jaren in beslag neemt, met name voor diegenen die de studie combineren met werk.

* 1 ECTS is 28 uur belasting.

Inpassingen in het schakelprogramma.

De SPO is zelf niet gerechtigd om studenten op basis van vooropleiding vrijstellingen te verlenen in het schakelprogramma. Hiertoe zijn alleen de toelatingscommissies van de universitaire masteropleidingen bevoegd. (Zie paragraaf 1.5).

In principe zijn in het schakelprogramma alle mogelijke vrijstellingen opgenomen. Er worden regelmatig voor één of enkele vakken of punten vrijstelling aangevraagd op grond van buiten de HBO-opleiding gevolgde vakken. Vaak zijn elders gevolgde vakken van een zó ander niveau, dat een vergelijking met de universitaire vakken laat zien dat er geen of weinig overlap is. Om die reden zullen alleen verzoeken tot vrijstelling in behandeling worden genomen als er daadwerkelijk sprake is van een overlap en als deze minimaal 10 ECTS bedraagt. De aanvraag van deze vrijstelling dient vóór aanvang van de opleiding te worden ingediend bij de toelatingscommissie Master Orthopedagogiek in de periode tussen 15 april en 15 juni, via de studiecoördinator van de SPO, mevr. A.A. Slijkhuis. Tijdens de opleiding worden verzoeken voor vrijstellingen niet meer in behandeling genomen.

Programmaoverzicht 2010-2011

Jaar 1:

Onderdeel	Code RuG	ECTS*
<i>Methoden en technieken</i>		
Wiskunde		
Statistiek 1	Pabap028	5
Statistiek 2	Pabap029	5
Methodologie	Paba030	4
Bibliotheekpracticum/ referaat		2
<i>Theorie orthopedagogiek</i>		
Inleiding orthopedagogiek	Pabap027	9
Personen met beperkingen 1	Paba5232	6
Leer- en onderwijsproblemen 1	Paba5251	6
Gedrags- en opvoedingsproblemen 1	Paba5243	6
<i>Hulpvakken</i>		
Ontwikkelingspsychologie	Paba2050	5
Psychopathologie kind en jeugdige	Paba5272	6
<i>Diagnostiek</i>		
Diagnostiek en behandeling	Paba5212	6
Totaal eerste schakeljaar		60

Jaar 2:

Onderdeel	Code Rug	Totaal ECTS	ECTS*
<i>Algemeen gemeenschappelijk</i>			
Diagnostische vaardigheden	Paba5311		7
Ontwikkelingsneuropsychologie	Paba5372		5
<i>Methoden en technieken:</i>			
Statistiek 3	Paba2065		4
Schakelwerkstuk			6
Methoden en technieken van onderzoek	Paba2062A		3
Grondslagen van onderzoek	Paba2061A		3
Testtheorie	Paba2064		4
<i>Verdiepingsminor (kiezen 2 van 3)</i>			28
OPB			14
Opvoeden van personen met beperkingen: evidence based intervention A	Paba5334		5
Opvoeden van personen met beperkingen: evidence based intervention B	Paba5335		8
Practicum OPB			1

Schakelprogramma Orthopedagogiek

Leerproblemen		<i>14</i>	
Diagnostiek en interventie: leerproblemen A	Paba5351		7
Diagnostiek en interventie: leerproblemen B	Paba5352		6
Practicum Leerproblemen			1
Jeugdzorg		<i>14</i>	
Gedrags- en opvoedingsproblemen: interventies	Paba5344		7
Gedrags- en opvoedingsproblemen: kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg	Paba5345		6
Practicum Jeugdzorg			1
Totaal tweede schakeljaar		60	

* European Credits (studiepunten): 1 ECTS = 28 uur studiebelasting

- Kiest u ervoor het **eerste schakeljaar** te verspreiden over twee jaar, dan beveelt de opleiding de volgende indeling aan:

Jaar 1:	ECTS	ECTS
	32	
Wiskunde		-
Statistiek 1		5
Inleiding in de orthopedagogiek		9
Methodologie		4
Personen met beperkingen		6
Gedrags- en opvoedingsproblemen in de jeugdzorg 1		6
Bibliotheekpracticum/ referaat		2
Jaar 2:	28	
Statistiek 2		5
Leer- en onderwijsproblemen 1		6
Ontwikkelingspsychologie		5
Psychopathologie kind en jeugdige		6
Diagnostiek en behandeling		6

!!!! Wanneer studenten het eerste schakeljaar niet binnen twee jaar afronden, kan de student geen aanspraak maken op bovenvermelde programmering bij eventuele programmawijzigingen.

Schakelprogramma Orthopedagogiek

- Kiest u ervoor het **tweede schakeljaar** te verspreiden over twee jaar, dan beveelt de opleiding de volgende indeling aan:

Jaar 1:	ECTS	ECTS
		30
Verdiepingsminor keuze 1	14	
Testtheorie	4	
Statistiek 3	4	
Methoden en technieken van onderzoek	3	
Ontwikkelingsneuropsychologie	5	
Jaar 2:		30
Verdiepingsminor keuze 2	14	
Grondslagen van onderzoek	3	
Diagnostische vaardigheden	7	
Schakelwerkstuk	6	

!!!! Wanneer studenten het tweede schakeljaar niet binnen twee jaar afronden, kan de student geen aanspraak maken op bovenvermelde programmering bij eventuele programmawijzigingen.

Overgangsregeling eerste en tweede schakeljaar

Eerste schakeljaar

Studenten die zijn gestart in 2009-2010 of daarvoor en die het onderdeel Ethische en juridische kwesties hebben gehaald, kunnen het programma afronden zoals beschreven in de gids 2009-2010.

Studenten die zijn gestart in 2009-2010 en het vak Ethische en juridisch kwesties nog niet hebben afgerond, volgen in plaats hiervan het vak methodologie. Wanneer zij het Bibliotheekpracticum in 2009-2010 of daarvoor hebben afgerond voor 1 ECTS komt het totaal puntenaantal op 59 ECTS. Dit hoeft niet te worden aangevuld. Wanneer de studenten het Bibliotheekpracticum nog niet hebben gedaan, volgen zij dit vak alsnog nu voor 2 ECTS.

Tweede schakeljaar

Studenten die zijn gestart in 2009-2010 met het eerste schakeljaar krijgen i.v.m de verschuivingen in het programma bericht over hun te volgen programma voor het tweede schakeljaar.

Docenten

Docent	Emailadres
Dhr. W. van Dulmen Wiskunde	ewodul@hotmail.com
Mw.drs. P. Bolhuis Psychopathologie kind en jeugdige	p.bolhuis@maieutiek.nl
Mw. dr. N. Ding Methoden en technieken van onderzoek	n.ding@rug.nl
Mw. drs. A.J. Dijkstra Bibliotheekpracticum en APA	a.j.dijkstra@home.nl
Mw. L. Greveling Msc Schakelwerkstuk	l.greveling@rug.nl
Mevr. dr. A.T. Harder Gedrags- en opvoedings- problemen: interventies	a.t.harder@rug.nl
Dhr. dr. R. Hoekstra Statistiek 3	r.hoekstra@rug.nl
Mw. dr. E. van Houten Leer- en onderwijsproblemen 1 Diagnostiek en interventie: leerproblemen A Practicum Leerproblemen	e.j.van.houten@rug.nl
Mw. drs. L. Jansen Ontwikkelingspsychologie	louise.jansen@rug.nl
Mw. drs. M. Koster Leer- en onderwijsproblemen 1	m.koster@rug.nl
Dhr. drs. J. Kramer Statistiek 1 Statistiek 2 Testtheorie	jaccokramer76@home.nl
Dhr. dr. J.J. van der Meere Ontwikkelingsneuropsychologie	j.j.van.der.meere@rug.nl
Mw.dr. C.E. Oenema-Mostert Personen met beperkingen 1 OPB evidence based intervention A Practicum OPB	c.e.oenema-mostert@rug.nl
Mw. dr. M. Punter- Eleveld Diagnostiek en behandeling Diagnostiek en interventie: leerproblemen A	m.a.eleveld@rug.nl
Mw. dr. T. Roggen Inleiding Orthopedagogiek Gedrags- en opvoedings- problemen in de jeugdzorg 1 Diagnostiek en behandeling Practicum Jeugdzorg	t.roggen@rug.nl

Schakelprogramma Orthopedagogiek

Mevr. drs. M. van Roy - Methodologie - Grondslagen van onderzoek - Diagnostiek en interventie: leerprobl. B	mariekevanroy@hotmail.com
Dhr. drs. T. Tausendfreund Gedrags- en opvoedings- problemen : interventies	t.tausendfreund@rug.nl
Vacature OPB evidence based intervention B	
Mw. Dr. N. Ding Methoden en technieken van onderzoek	n.ding@rug.nl
Mw. drs. E.L. de Wijn - Gedrags- en opvoedings- problemen : interventies - Gedrags- en opvoedings- problemen: kwaliteit en effectiviteit van de jeugdzorg	edewijn@home.nl
Mw. drs. M. van der Wal Diagnostische vaardigheden	familie.vanderwal@inter.nl.net

Vakken eerste schakeljaar

Diagnostiek en behandeling

PABA5212

Docenten: dr. T. Roggen en dr.M. Punter-Eleveld

Doel: Orthopedagogen hebben in hun beroepsuitoefening veelvuldig te maken met het oplossen van (opvoedings)problemen. In grote lijnen zijn daarin twee delen te onderscheiden: het doorgronden van een probleem ('diagnostiek') en het kiezen van de beste interventie ('behandeling'). In dit vak komen beide thema's aan bod: diagnostiek en behandeling, deel a (met het accent op diagnostiek) en diagnostiek en behandeling, deel b (met het accent op behandelingsplanning). Deel c handelt over de reflectie op a en b.

Inhoud: Als basismodel voor de diagnostiek wordt uitgegaan van het model van de diagnostische cyclus dat op verschillende momenten in de opleiding aan bod komt. Het model vertoont gelijkennis met algemene modellen die het oplossen van problemen beschrijven: een gedegen analyse van het probleem wordt gevolgd door het zoeken naar verklaringen die op hun geldigheid kunnen worden getoetst. Afhankelijk van de uitslag daarvan is de best passende oplossing te zoeken en vervolgens uit te proberen. Aan elke stap zijn voorwaarden te stellen die de kans op het maken van fouten verkleinen.

Als basismodel voor de behandeling wordt uitgegaan van de cyclus van planmatig handelen, waarin doordacht en doelgericht handelen en geregelde reflectie centraal staan. Het concept planmatig handelen is niet voorbehouden aan het veld van de jeugdhulpverlening of psychosociale jeugdzorg. Ook in de overige werkvelden wordt er in toenemende mate aandacht aan besteed, hoewel daar soms een andere terminologie wordt gebruikt.

Reflectie op hulpverlening dient systematisch en kritisch te worden uitgevoerd. Er wordt ingegaan op enkele actuele reflectiemodellen en kritisch-reflexieve protocollen die van toepassing zijn op de orthopedagogische praktijk.

EC: 6

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

Onderwijsvorm: hoorcollege

Er worden in de collegeperiodes opdrachten gemaakt waarin respectievelijk de stappen uit de diagnostische cyclus, de behandeling en de cyclische reflectie worden toegepast op een herkenbaar orthopedagogisch probleem.

Uren per week: Variabel

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze), schriftelijke opdrachten

Twee deeltentamens (over deel a en b; meerkeuze) die elk met een voldoende moeten worden afgesloten. De opdrachten bij deel b en c worden met een cijfer beoordeeld en moeten met een voldoende worden afgesloten. Over alle tentamens en opdrachten wordt een totaalcijfer berekend.

Opmerkingen: *Deel a:* 6 colleges diagnostiek van 2 uur, waarin de diagnostische cyclus wordt behandeld.

Deel b: 3 colleges behandeling/interventie van 2 uur, waarin het planmatig handelen volgens de Wet op de Jeugdzorg wordt behandeld.

Deel c: 2 colleges reflectie van 2 uur, waarin een aantal modellen aan de orde komt met behulp waarvan kritisch kan worden gereflecteerd op professioneel handelen

Bij dit vak hoort een studiewijzer (zie Digitale leeromgeving) met studievragen ter voorbereiding op de colleges. Bovendien worden de opdrachten omschreven en de daarbij te volgen werkwijze. Ook zullen aanwijzingen gegeven worden over het raadplegen van wetenschappelijke artikelen die online beschikbaar zijn. Ook de artikelen zijn verplichte tentamenstof.

Drie boeken worden tijdens verschillende cursussen in de opleiding gebruikt.

Literatuur:

1. Bruyn, E.J.J. de, Ruijssenaars, A.J.J.M., Pameijer, N.K., & Aarle, E.J.M. van (2003), Deel a: *De diagnostische cyclus: een praktijkleer*. Leuven/Voorburg: Acco. (275 pp.) Het boek komt op verschillende plaatsen in de opleiding aan bod!, € 32,10
2. Bilo, R.A.C. & Voorhoeve, H.W.A. (2008), Deel a: *Kind in ontwikkeling: een handreiking bij de observatie van jonge kinderen*. Hoofdstukken: 3 en 8
3. Knorth, E.J. & Smit, M. (red.) (1999), Deel b: *Planmatig handelen in de Jeugdhulpverlening*. Leuven/Apeldoorn: Garant. Hoofdstukken: 1, 10, 12 en 14 (80 pp.). Het boek komt op verschillende plaatsen in de

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

- opleiding aan bod!, € 27,90
4. Yperen, T. van & Steege, M. van der (2006), Deel b: *Voor het goede doe.: Werken met hulpverleningsdoelen in de jeugdzorg*. Utrecht: NIZW Jeugd. (110 p.). € 16,90
  5. Roggen, T. (2006), Deel c: *Omgangskwaliteit voor orthopedagogen* Hfd.st 1 t/m 4 en hfd.st 6, Utrecht: Agiel, p.33-119, p.147-161 (100 pp.). Het boek komt op verschillende plaatsen in de opleiding aan bod!, € 55,00

Gedrags- en opvoedingsproblemen 1

PABA5243

- Docenten:* dr. T. Roggen, m.m.v. dr. JY. Drost en dr. A.M.N. Huygen
- Doel:* Het eerste doel van dit vak is de kennisname van wetenschappelijke begrippen en definities bij gedrags- en opvoedingsproblemen en de wijze waarop deze in de praktijk worden gebruikt om opvoedingsproblemen op te lossen.
Het tweede doel is de nadere kennisname van de structuur en de doelgroepen van de jeugdzorg in Nederland.
- Inhoud:* Centraal staat de wijze waarop de onder de doelstelling genoemde begrippen en definities tot stand komen en in de diagnostiek worden gebruikt teneinde een bijdrage te leveren aan de oplossing van deze problemen.
- EC:* 6
- Onderwijsvorm:* hoorcollege, practicum, werkcollege
practicum
- Uren per week:* Variabel
- Toetsvorm:* opdracht, schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze)
- Opmerkingen:* De colleges starten met een inleidend college waarin o.a. een opdracht met betrekking tot de definitie van gedragsproblemen wordt uitgereikt en toegelicht. Deze opdracht wordt in de periode waarin de colleges worden gegeven in groepsverband uitgevoerd. Na het inleidend college volgt een aantal colleges over de grondbegrippen, diagnostiek, structuur en doelgroepen in de jeugdzorg. Deze begrippen worden vervolgens toegelicht met betrekking tot de verschillende velden die in de jeugdzorg zijn te onderscheiden. De colleges van dit vak worden afgerond met een forum waar alle

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

docenten aanwezig zijn. Voor dit forum levert elke studiegroep een stelling in naar aanleiding van de gemaakte opdracht. Men wordt geacht deze stelling te kunnen toelichten en te verdedigen.

Literatuur:

1. Huyghen, A.M.N. (2007), *Grensverleggend*. Groningen: RUG(proefschrift). Hieruit: hfdst. 3. p. 27-32). Te downloaden van de digitale leeromgeving of Nestor
2. Hermanns, J., Van Nijnatten, C., Verheij, F., & Reuling, M. (Eds.) (2005), *Handboek jeugdzorg deel : stromingen en specifieke doelgroepen m.u.v.deel A en hfdst 7,14,16,19,25 en 26*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum. 340 p. (ISBN: 9789031346400), € 45,10
3. Montfoort, A.J. van, Tilanus, C.P.G. (2007), *Jeugdzorg & jeugdbeleid*. Amsterdam: SWP. - 190 p. - ISBN: 978-90-6665-867-7, € 22,90
4. Prins, P., & Pameijer, N. (2006) , *Protocollen in de jeugdzorg*. Amsterdam: Pearson. Hieruit: deel 1. p.7-91. 84 p. ISBN: 9789026517839. € 42,20
5. *Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2009). Vertrouwen in de school*. Hieruit: hfdst. 1(p.23-48), hfdst.2(p.49-62),hfdst.3(p. 63-88),hfdst.6 (p.145-188) Te downloaden via de digitale leeromgeving of Nestor. ISBN: 978 90 8964 105 2.

Inleiding orthopedagogiek

PABAP027

Docenten: dr. T. Roggen en gastdocenten

Doel: Het belangrijkste doel van deze inleiding is dat de student een overzicht krijgt van het vakgebied van de orthopedagogiek en vertrouwd raakt met de thema's die in de verdere opleiding worden uitgebouwd.

Inhoud: In deze inleiding besteden we uitgebreid aandacht aan:

- de positie van de orthopedagogiek in ons taalgebied,
- een aantal opvallende problemen bij kinderen en jongeren die een zware opgave vormen voor hun opvoeders (zoals: delinquent gedrag, verstandelijke beperking, dyslexie en dyscalculie, autisme, zintuiglijke beperking),
- de wijze waarop het diagnostisch proces verloopt,
- de wetenschappelijk onderbouwde aanpak van de problemen,
- de rol van de opvoeders (ouders, leerkrachten, groepsleiders) in het hulpverleningsproces.

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

Bij deze onderwerpen speelt de wetenschappelijke verantwoording een belangrijke rol. In hun dagelijks werk maken orthopedagogen gebruik van wetenschappelijke theorieën en van resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Met andere woorden: hun werk is gebaseerd op deugdelijke kennis. Ook ethische vragen komen daarbij aan bod. Theorie en onderzoek ondersteunen de praktijk. Orthopedagogiek is een praktische wetenschap.

EC: 9

Onderwijsvorm: Hoorcollege, practicum, opdrachten, zelfstudie: literatuur, tentamen

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze)
Schriftelijk tentamen (meerkeuze), schriftelijke opdrachten.

Opmerkingen: Bij dit vak hoort een studiewijzer (zie digitale leeromgeving (SPO) of NESTOR (RuG)) ter voorbereiding op de colleges en de opdrachten.

Literatuur:

1. Bruyn, E.J.J. de, Ruijsenaars, A.J.J.M., Pameijer, N.K., & Aarle, E.J.M. van (2003), *De diagnostische cyclus: een praktijkleer*. Leuven/Voorburg: Acco (275 pp.) Te bestuderen: deel 1, p. 15-49 (35 pp.) ISBN: 90-334-5298-7, € 32,10
2. Grietens, H., Vanderfaeillie, J., Hellinckx, W., & Ruijsenaars, W. (red). (2005), *Handboek orthopedagogische hulpverlening 1: een orthopedagogisch perspectief op kinderen en jongeren met problemen*. Leuven/Voorburg: Acco. - 425 pp.- . ISBN: 90-334-5978-7. € 30,00.
3. Ruijsenaars, A.J.J.M., Bergh, P.M. van den, & Schoorl, P.M. (2008), *Orthopedagogiek: ontwikkelingen, theorieën en modellen: een inleiding*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant. -260 p.- . ISBN: 970-90-441-2264-0, € 26,80

Leer/onderwijsproblemen 1

PABA5251

Docenten: dr. M. Koster, dr. E. van Houten

Inhoud: Deze cursus heeft als thema 'Leerling en leerproces'. Aan de orde komen leerproblemen en leerstoornissen in de schoolse vakken lezen, spellen, stellen en rekenen. Recente theorieën over normale en afwijkende ontwikkeling in deze leerdomeinen worden gepresenteerd. Aansluitend gaan we in op protocollen (en bijbehorend testinstrumentarium) die op school en in de gezondheidszorg gebruikelijk zijn geworden om de

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

leerstoornissen; dyslexie; dysorthografie; en dyscalculie te diagnosticeren en te behandelen.
EC: 6

Onderwijsvorm: hoorcollege, zelfstudie

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Literatuur:

1. Ruijssenaars, A.J.J.M. & Ghesquiere, P. (red.) (2002), *Dyslexie en dyscalculie: ernstige problemen in het leren lezen en rekenen*. Leusden/Leuven: Acco. pp. 113 t/m 180 (67 pp.), € 22,50
2. Braams, T. (2009), *Kinderen met dyslexie*. Amsterdam: Boom. -150 p., € 17,90
3. *Klapper: Leer-/onderwijsproblemen 1: lezen, spellen, stellen en rekenen*. 300 pp., € 20,00

Ontwikkelingspsychologie in relatie tot opvoeding

PABA2050

Docent: Drs. L. Jansen

Doel: Basiskennis van de psychologie over ontwikkeling en leren gedurende de levensloop is onmisbaar voor (ortho)pedagogen en onderwijskundigen die zich bezig houden met opvoeding, onderwijs en/of educatie. Inzicht in het hoe en waarom van ontwikkelingsprocessen vormen de basis voor mogelijkheden om de ontwikkeling accuraat op te kunnen volgen en - waar nodig – adequaat te kunnen beïnvloeden.

Inhoud: In het vak Ontwikkelingspsychologie wordt een overzicht gegeven van de ontwikkelingsdomeinen van en de theorieën over (zeer) jonge kinderen, adolescenten en volwassenen. Verschillende theoretische en methodologische benaderingen voor de bestudering van ontwikkeling komen daarbij aan de orde. De facetten die centraal staan in de ontwikkeling zijn: lichamelijke processen, de motoriek, cognitie, taal, de sociale-, emotionele- en de morele ontwikkeling. Naast de aandacht voor de “normale” ontwikkeling in relatie tot opvoeding, onderwijs en educatie, staat ook de pathologie in de ontwikkeling van jong en oud centraal.

EC: 5

Onderwijsvorm: hoorcollege, zelfstudie

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Literatuur:

1. Belsky, J. (2006), *Experiencing the lifespan* ISBN: 9780716751304, € 34,99
2. Nader op te geven actuele titels. Zie t.z.t. op de digitale leeromgeving of Nestor

Personen met beperkingen 1: de analyse van het probleem **PABA5232**

Docenten: dr. C.E. Oenema-Mostert en gastdocenten

Inhoud: De relevante begrippen, modellen en theorieën worden in dit vak toegelicht in relatie tot de beschrijving van het probleem van het opvoeden en ondersteunen van een persoon met een beperking. De theoretische analyse wordt ondersteund met een practicum om de verbinding tussen theorie en praktijk inzichtelijk te maken. Het doel van dit vak is zicht krijgen op de factoren die de problemen in de opvoedingssituatie van personen met beperkingen sturen in specifieke situaties. Deze specifieke situaties zijn o.a. de opvoeding en ondersteuning van personen met verstandelijke beperkingen, personen met lichamelijke beperkingen en personen met zintuiglijke beperkingen

EC: 6

Onderwijsvorm: hoorcollege, practicum, zelfstudie

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze), schriftelijke opdrachten

Opmerkingen: De organisatie en de beoordeling van het practicum wordt via de digitale leeromgeving of Nestor bekend gemaakt. De voorgeschreven boeken worden gedurende meerdere jaren voor meerdere vakken gebruikt.

Literatuur:

1. *Artikelen: zie opgave via digitale leeromgeving of Nestor*
2. Batshaw, M.L. (2007), *Children with disabilities*. Baltimore: Brookes Publishing Co. Hst. 11,12,14,15,17,22,25,26,27,28,29,30 . -.218 p.- ISBN: 9781557668585, € 50,00
3. Dykens, E.M., Hodapp,R.M. & Finucan, B.M. (2000)., *Genetics and mental retardation syndromes: a New look at Behavior and interventions*. hfst 1,2,3 en 7 – 119 p.- ISBN: 1-55766-471-4, € 43,80

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

4. Kraijer, D. W. (2006). , *Handboek psychodiagnostiek en beperkte begaafdheid*. Amsterdam: Harcourt (pp 17-57). ISBN: 9789026517754, € 34,60
5. Schonhoff, J.P. & Meissels, S.J. (Eds) (2000), *Handbook of early childhood intervention*. New York: Cambridge University Press. Hst. 7, 11 t/m 13 (pp. 103) ISBN: 9780521585736, € 55,00

Psychopathologie kind en jeugdige

PABA5272

Docenten: drs. P. Bolhuis

Doel: De cursus heeft als doelstelling studenten voldoende basale kennis van verklaringen en symptomen van kinderpsychiatrische beelden te geven. Op basis van deze kennis zou de student in staat moeten zijn zelf kinderpsychiatrische beelden te herkennen, dan wel vast te stellen wanneer meer gespecialiseerde diagnostiek en/of behandeling nodig is.

Inhoud: Psychopathologie is de ziekteleer betreffende psychische afwijkingen, d.w.z. kennis over het ontstaan en de verschijnselen van deze afwijkingen. In deze collegecyclus wordt ingegaan op het ontstaan van psychische ziektes bij kinderen en jeugdigen in het algemeen en op specifieke kinderpsychiatrische beelden. Het diagnostisch proces wordt behandeld en globaal zullen ook behandelmogelijkheden aan de orde komen. In de colleges wordt de te bestuderen stof besproken, uitgediept en geïllustreerd. Ter illustratie zal gebruik worden gemaakt van casuïstiek en video's, en waar mogelijk van interviews met kinderen en ouders.

EC: 6

Onderwijsvorm: Hoorcollege, virtuele hoorcollege, zelfstudie

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Opmerkingen: Een deel van de colleges wordt virtueel op NESTOR aangeboden met vervolgens hoorcolleges als een reflexie met actuele aanvullingen hierop.

Literatuur:

1. Verhulst, F.C., Verheij, F. & Ferdinand, R.F. (red.) (2003), *Kinder- en Jeugdpsychiatrie*. Assen: Van Gorcum, € 54,00
2. *Nader op te geven actuele titels*

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

Wiskunde

Docent: E. van Dulmen

Inhoud: Voorbereiding op het gebruik van wiskunde zoals dat bij de voortgezette studie aan de orde komt, met name in de vakken Statistiek en Methodologie. De algebra-stof voor HAVO/VWO staat hierbij centraal. Behandeld zullen onder meer worden: getallen, bewerkingen, vergelijkingen, functies en grafieken, ontbinden in factoren, etc

ECTS: -

Onderwijsvorm: Er ligt een groot accent op zelfstudie. In de colleges worden de gemaakte opgaven plenair besproken

Toetsvorm: schriftelijk tentamen

Literatuur:

1. Franken, W.M. & Bouts, R.A. (2002). *Wiskunde voor statistiek*. ISBN 9062833179. (€ 16,50)

N.B. Voor het eerste college dient het eerste hoofdstuk te worden bestudeerd.

Statistiek 1

PABAP028

Docent: drs. J. Kramer

Inhoud: Statistiek 1 behandelt een aantal onderwerpen van de beschrijvende statistiek en de kansrekening. De onderwerpen die aan de orde komen zijn onder andere: het meten van eigenschappen, verdelingen van variabelen en hun grafische voorstellingen, centrum- en spreidingsmaten, het transformeren van scores, coëfficiënten voor de samenhang tussen twee variabelen, enkelvoudige lineaire regressie, SPSS en de beginselen van de kansrekening die van belang zijn voor de toegepaste statistiek binnen de sociale wetenschappen.

ECTS: 5

Onderwijsvorm: Hoorcollege

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (essay)

Opmerkingen: De stof voor het tentamen Statistiek 1 bestaat uit de hoofdstukken 1, 2, 3, 4 en 5 van "Introduction to the practice of statistics". De Syllabus Statistiek 1 bevat extra literatuur en de opdrachten voor het verplichte wekelijkse practicum.

Literatuur:

1. Moore, D.S., McCabe, G.P., & Craig, B.A. (2009), *Introduction to*

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

the practice of statistics (6th ed.), New York: W.H. Freeman and Company, ISBN 9781429216227, (€ 57.77)

2. Timmerman, M.E, Krimpen-Stoop, E.M.L.A. van, Kiers, H.A.L & Hoekstra, R., *Syllabus Statistiek 1*

Statistiek 2

PABAP029

Docent: drs. J. Kramer

Inhoud: Statistiek 2 volgt na Statistiek 1 en behandelt een aantal onderwerpen uit de inferentiële statistiek. De volgende onderwerpen komen aan de orde: kansverdelingen, steekproefverdelingen, schatten, SPSS en toetsen.

ECTS: 5

Semester: semester Ib

Onderwijsvorm: werkcollege, hoorcollege

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Opmerkingen: De stof voor het tentamen Statistiek 2 beslaat de hoofdstukken 5, 6, 7, 8 en 9 van "Introduction to the practice of statistics". De Syllabus Statistiek 2 bevat extra literatuur, en de opdrachten voor het verplichte practicum.

Literatuur:

1. Moore, D.S., McCabe, G.P., & Craig, B.A. (2009), *Introduction to the practice of statistics* (6th ed.), New York: W.H. Freeman and Company, ISBN 9781429216227, (€ 75.--). Zie Statistiek 1.
2. Timmerman, M.E., Kiers, H.A.L., Krimpen-Stoop, E.M.L.A. van & Hoekstra, R. *Syllabus Statistiek*.

Statistiek 3

PABA3065

Docenten: Dr. R. Hoekstra

Inhoud: In de colleges worden gangbare statistische modellen & technieken behandeld, die voor het lezen van sociaal wetenschappelijke onderzoeksliteratuur en voor het zelfstandig uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek van belang zijn. Aan de orde komen

- Enkelvoudige & multiple regressieanalyse.
- Een- en tweeweg ANOVA
- Logistische regressie
- Nonparametrische statistiek

Daarnaast zijn er practica waarin de behandelde

Vakken eerste schakeljaar Orthopedagogiek

methoden worden toegepast. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van het statistisch computer programma SPSS.

EC: 4

Onderwijsvorm: hoorcollege, practicum, zelfstudie

Toetsvorm: Schriftelijk tentamen

Literatuur:

1. Moore, D.S., McCabe, G.P., & Craig, B.A. (2009), *Introduction to the practice of statistics (6th Edition)*, New York: W.H. Freeman and Company. Hoofdstukken 9 t/m 13. (al in bezit) , € 75,00. Zie Statistiek 1 en 2.
2. *Werkboek met o.a. opdrachten & collegestof*

Methodologie

PABAP030

Docent: drs. M. van Roy

Doelstelling : In dit studieonderdeel staat het verkrijgen en toepassen van inzicht in de methoden van het sociaalwetenschappelijk onderzoek centraal.

Inhoud: In de cursus komt een verscheidenheid aan onderwerpen aan de orde, waaronder: het onderzoeksproces, probleemstelling, theorie en conceptueel model, onderzoekselementen (steekproeftrekking), dataverzamelingsmethoden (interviews en observaties), validiteit en betrouwbaarheid, verwerking van gegevens, soorten onderzoek etc.

ECTS: 4

Semester: semester II b

Onderwijsvorm: hoor- en werkcolleges.

Toetsvorm: Schriftelijk tentamen. Bij het vak methodologie is kennis van Statistiek 1 vereist.

Literatuur:

1. Baarda, D.B., & Goede, M.P.M. de (2001). *Basisboek methoden en technieken*. 4e dr. Groningen: Wolters-Noordhoff, 397 p. ISBN 9789020733150. (€ 49.95).

Bibliotheek- en referaatpracticum

Docenten: drs. A.J. Dijkstra

Inhoud: Studenten krijgen informatie over APA en een bibliotheekpracticum.

ECTS: 2

Onderwijsvorm: Werkcollege

Toetsvorm: Practicum

Vakken tweede schakeljaar

Diagnostische vaardigheden

PABA5311

Docenten: Drs. M. van der Wal

Doel: Aan het eind van deze cursus zou een student moeten beschikken over een startbekwaamheid om in zijn of haar stageplaats aan de slag te kunnen. Dit betekent dat hij/zij inzicht heeft in het diagnostische proces (diagnostische cyclus) en het gebruik van testen en observaties hierbij.

Inhoud: In dit vak zal enige theorie worden gepresenteerd rond observatie, tests en rapportage (hoorcolleges), waarna deze vaardigheden worden getraind in werkcolleges en naderhand in de vorm van opdrachten worden uitgewerkt.

Dit vak is een vervolg op de diagnostische vaardigheden van Ruijssenaars en poogt meer een praktische inslag te geven. Naast het inzicht wordt de student in staat gesteld om met een dwarsdoorsnede van de testen te oefenen, zodat ook de eigen testvaardigheid verbeterd wordt. Aan het einde van het blok mag de student kiezen uit een serie gastdocenten, die nog een specifieke training van een test(groep) verzorgen.

EC: 7

Onderwijsvorm: hoor-, werk- en zelfstudie

Toetsvorm: opdrachten

Er zijn drie opdrachten: een workshop, observatieopdracht en een casusopdracht. Het cijfer voor de observatieopdracht telt voor een derde en het cijfer voor de casusopdracht voor twee derde mee in het eindcijfer van dit vak. Voor beide opdrachten afzonderlijk moet ten minste een 5,5 gehaald worden.

Opmerkingen: Er geldt een aanwezigheidsverplichting van 80% bij de hoor- en werkcolleges van beide onderdelen afzonderlijk, terwijl aanwezigheid op de eigen workshopdag verplicht is.

Het boek van Kievit c.s. (2008) is een standaardwerk en komt op meerdere plaatsen in de opleiding terug.

Vakken tweede schakeljaar Orthopedagogiek

Literatuur:

1. Mechan, M.L., Cowley, K.S., Finch, N.L., et al.(2004). , *Brief history of systematic observation of classroomms*. In: /Special Strategies Observation System-Revised: A useful tool for educational research and evaluation/. Charleston: AEL (p2-13). (ISBN: internet)
2. Wijnekus, C.M. (1999), *De diagnostiek van de jeugdige in de thuissituatie*. In: E.J.Knorth & M. Smit (red.), *Planmatig handelen in de jeugdhulpverlening* (135-159) (ISBN: reeds in bezit)
3. Wakschlag, L.S., Leventhal, B.L., Briggs-Gowan, M.J. et al. (2005). , *Defining the 'disruptive' in preschool behavior: what diagnostic observation can teach us*. /Clinical Child and Family Psychology Review, Vol. 8, No. 3 (p183-201). (ISBN: internet)
4. Kievit, Th., Tak, J.A. & Bosch, J.D. (2008), *Handboek psychodiagnostiek voor de hulpverlening aan kinderen*. Utrecht: De Tijdstroom. Hoofdstukken 4 t/m 12, 16, 18 t/m 20. (ISBN: 9789058980328), € 56,00
5. Pameijer, N. & Beukering, T. van (2004), *Handelingsgerichte diagnostiek. Een praktijkmodel voor diagnostiek en advisering bij onderwijsleerproblemen*. Leuven/Voorburg: Acco. (ISBN: reeds in bezit), € 25,00

Ontwikkelingsneuropsychologie

PABA5372

Docenten: prof. dr. J.J. van der Meere

Inhoud: In de cursus worden de theoretische achtergronden die ten grondslag liggen aan de neuropsychologische stoornissen bij kinderen met zowel aangeboren als niet-aangeboren hersenletsel behandeld. Hierbij wordt aandacht besteed aan de relatie tussen afwijkende ontwikkeling van het zenuwstelsel en ontwikkelingsstoornissen (o.a. leer- en leesstoornissen, taal/ spraakontwikkelingsstoornissen en gedragsstoornissen), neuropsychiatrische aandoeningen (bv. autisme en depressie) en bepaalde genetische afwijkingen (o.a. Downsyndroom en Williams syndroom). Daarnaast wordt specifieke aandacht besteed aan de problemen die voorkomen bij kinderen met hersentrauma. Tevens wordt ingegaan op de plasticiteit van het zenuwstelsel en de implicaties die de stoornissen hebben voor de neuropsychologische diagnostiek en de verschillende vormen van

Vakken tweede schakeljaar Orthopedagogiek

behandeling.
EC: 5
Onderwijsvorm: hoorcollege, zelfstudie
Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Literatuur:

1. Anderson, V. e.a. (2001), *Developmental Neuropsychology: a clinical approach*, € 41,80
2. *Literatuurklapper*, € 10,40
3. *Nader op te geven actuele titels*

Methoden en technieken van onderzoek

PABA2062A

Docenten: Dr. N. Ding
Doel: Verdiepen van kennis en inzicht in methoden en technieken van empirisch onderzoek.
Inhoud: In dit onderdeel wordt gestreefd naar verdieping van de kennis van en het verwerven van basisvaardigheden in belangrijke onderzoeksstrategieën, waarbij onderscheid kan worden gemaakt in experimenteel- en niet-experimenteel onderzoek en onderscheid naar setting. De navolgende onderwerpen zullen aan bod komen:

- Waarnemen van gedrag: naturalistische observatie, case studies en systematische observatie.
- Surveyonderzoek: opstellen van vragenlijsten & interviews, steekproeftechnieken, nonresponse.
- Experimenteel en quasi-experimenteel onderzoek: voor- en nadelen; opzet & uitvoering.

EC: 3
Onderwijsvorm: hoorcollege
Uren per week: Variabel
Toetsvorm: schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Literatuur:

1. Fraenkel, J.R. & Wallen, N. E. *How to design and evaluate research in education* - International edition. (7th ed.). (ISBN: 978-0-07-128792)

Vakken tweede schakeljaar Orthopedagogiek

Grondslagen van onderzoek

PABA2061A

- Docent:* drs. M. van Roy
- Doel:* Behalen van kennis en inzicht in de grondslagen van empirisch wetenschappelijk onderzoek.
- Inhoud:* In het eerste deel van het college worden de belangrijkste termen en ideeën van de empirische methodologie behandeld aan de hand van de empirische cyclus (A.D. de Groot). In het tweede deel worden – op inleidend niveau – methoden en technieken van (ortho)pedagogisch interventieonderzoek (met een preventief karakter) behandeld.
- EC:* 3
- Onderwijsvorm:* hoorcollege, zelfstudie
- Toetsvorm:* schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze)
- Opmerkingen:* Studenten krijgen essayvragen ter beschikking. Deze vragen worden in het college besproken. Van de deelnemers aan het werkcollege wordt verwacht dat zij vooraf een afdruk maken van de vragen die aan de orde zijn. Doel van het werkcollege is nadrukkelijk de student met de teksten vertrouwd te doen geraken. Indien de grondig herwerkte editie van het boek effectonderzoek (van Loon, Van der Meulen en Minnaert, uitgegeven bij Boom) tijdig beschikbaar is, dan zal dit nieuwe boek de hieronder vermelde literatuur vervangen. Dit zal tijdig via de digitale leeromgeving en via nestor bekendgemaakt worden.

Literatuur:

1. Loon, D. van & Meulen, B.F. van der (2004), *Effectonderzoek naar vroegtijdige orthopedagogische interventies*. Amsterdam: Boom. (1-130), € 21,75
2. Groot, A.D. de (1994) Dit boek is niet meer te verkrijgen., *Methodologie: grondslagen van onderzoek en denken in de gedragswetenschappen*. Assen: Van Gorcum. De eerste zes hoofdstukken kunnen in de vorm van een klapper worden gekocht. (p. 1-120).

Vakken tweede schakeljaar Orthopedagogiek

Testtheorie

PABA2064

- Docent:* Drs. J. Kramer
- Doel:* Kennis en vaardigheid op het terrein van testconstructie en testgebruik.
- Inhoud:* Testkenmerken, betrouwbaarheid, validiteit, beslissen.
- EC:* 4
- Onderwijsvorm:* hoorcollege, praktische oefening, zelfstudie
- Toetsvorm:* schriftelijk tentamen (meerkeuze), schriftelijke opdrachten
- Opmerkingen:* Het eindcijfer is gebaseerd op het gewogen gemiddelde van het tentamencijfer (2x) en het cijfer voor de groepsopdracht (1x).

Literatuur:

1. Klapper
2. Drenth, P.J.D. & Sijtsma, K. (2006), *Testtheorie: inleiding in de theorie van de psychologische test en zijn toepassingen (Vierde druk)*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum. Hieruit hoofdstukken 2 t/m 9. p. 435. (ISBN: 90 313 4747 7), € 60,00

Schakelwerkstuk

- Docenten:* L. Greveling MSC
- Doel:* De cursus bereidt de studenten voor op het schrijven op wetenschappelijk niveau. De studenten leren een kwalitatief onderzoek uit te voeren en de resultaten te verwerken in een verslag
- Inhoud:* Studenten schrijven een onderzoeksverslag, gebaseerd op onderzoeksmateriaal dat zij zelf verzamelen door middel van kwalitatief onderzoek. Zowel het onderzoek, als het schrijven van het onderzoeks-verslag worden uitgevoerd in subgroepen. De vraagstelling van het uit te voeren onderzoek moet liggen binnen een thema op het gebied van (ortho)pedagogiek. Mogelijke vormen van kwalitatief onderzoek zijn: het houden van interviews, analyse van wetenschappelijke tijdschriften of andere primaire bronnen, literatuuronderzoek.
- ECTS:* 6
- Onderwijsvorm:* hoorcollege, werkcollege
- Toetsvorm:* Onderzoeksverslag

Verdiepingsminor (kiezen 2 uit 3)

Opvoeden Personen met beperkingen (OPB)

OPB: Evidence based intervention 1 **PABA5334**

- Docenten:* dr. C.E. Oenema-Mostert
- Ingangseisen:* Organisatie wordt bekend gemaakt via de digitale leeromgeving of Nestor
- Inhoud:* In dit vak worden een aantal interventieprogramma's voor gezinnen met jonge kinderen gepresenteerd. Het Portage Programma Nederland wordt nader uitgewerkt aan de hand van opdrachten, wat betreft de werkwijze. Een korte praktijkoefening in een gezin uit de eigen kennissenkring (met een kind van 0-6 jaar) en een afsluitende rapportage vormt een onderdeel van het minor practicum OPB.
- EC:* 5
- Onderwijsvorm:* Hoorcolleges, werkcolleges en zelfstudie
- Toetsvorm:* schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze)
- Opmerkingen:* De voorgeschreven boeken worden gedurende meerdere jaren voor meerdere vakken gebruikt.

Literatuur:

1. *Artikelen en internet- publicaties: via de digitale leeromgeving of Nestor*
2. Batshaw, M.L. (2007), *Children with disabilities*. hfst 33,34,35,37,39,40 (pp.78) (al in bezit) (ISBN: 978155768585), € 66,00
3. Shonkhoff, J.P. & Meisels, S., *Handboek of early childhood intervention*. hfst 1,3,4,5,6,9,10,22,23,24,27,28 (pp.297) (al in bezit) (ISBN: 9780521585736), € 50,00

OPB: Evidence based intervention 2 **PABA5335**

- Docenten:* drs. F. Tiemersma
- Inhoud:* De relevante begrippen, modellen en theorieën aangereikt in PABA5232 worden gerelateerd aan algemene inzichten betreffende interventie (behandeling). Zij worden toegelicht aan de hand van

Vakken tweede schakeljaar Orthopedagogiek

toepassing van en onderzoek naar de effecten van behandeling in specifieke situaties. Deze specifieke situaties zijn o.a. de opvoeding en ondersteuning van personen met ernstige meervoudige beperkingen, personen met verstandelijke beperkingen en probleemgedrag en personen met zintuiglijke beperkingen.

ECTS: 8

Semester: semester I b

Onderwijsvorm: Hoorcollege en zelfstudie

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (essay), schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Opmerkingen: De voorgeschreven boeken worden gedurende meerdere jaren voor meerdere vakken gebruikt.

Literatuur:

1. Batshaw, M.L. (2007), *Children with disabilities* Hfst 21,23,24 (pp.58). (al in bezit) (ISBN: 978155768585), € 66,00
2. *De voorgeschreven artikelen worden via de digitale leeromgeving of via Nestor bekend gemaakt*
3. Vlaskamp, C. (2005), *Een programma van jezelf: een opvoedingsprogramma voor kinderen met zeer ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen*. (pp.127) (ISBN: 9789023241256), € 24,75
4. Didden, R. (2003), *Gedragsanalyse en -therapie bij mensen met een verstandelijke beperking* hfst 1,2,3 (pp.108) (ISBN: 9789035226319), € 34,25
5. Dykens, E.M., Hodapp, R.M. & Finucane, B.M. (2000), *Genetics and mental retardation syndromes* hfst 3,4,5,8 (pp. 133) (ISBN: 1-55766-471-4), € 43,80

OPB

Docenten: dr. C.E. Oenema-Mostert

ECTS: 1

Semester: semester I a

Onderwijsvorm: practicum

Leerproblemen

Diagnostiek en interventie leerproblemen 1 **PABA5351**

- Docenten:* dr. E.J. van Houten, dr. M.A. Punter-Eleveld
- Doel:* Kennis en vaardigheid opdoen van diagnostiek van leerproblemen in het algemeen en van intelligentieaspecten, lees- en spellingproblemen in het bijzonder.
Kennis opdoen van interventies in bovengenoemde gebieden, inclusief interventieonderzoek.
- Inhoud:* De cyclus van diagnostiek en interventie van leerproblemen in de praktijk van het onderwijs, maar ook het onderwerp 'intelligentie' wordt besproken voordat de problemen met technisch lezen en spelling aan de orde komen. In het afrondende college worden aan de hand van casus de samenhang tussen lees- en spellingproblemen en ook de relatie met intelligentie besproken.
- ECTS:* 7
- Onderwijsvorm:* hoorcollege, practicum, werkcollege
- Toetsvorm:* schriftelijk tentamen (meerkeuze, opdrachten
Er zullen voor deelonderwerpen opdrachten worden gegeven die in groepen moeten worden uitgevoerd. Het vak wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen.

Literatuur:

1. Artikelen (zie digitale leeromgeving of Nestor)
2. Struiksma, A.J.C., Leij, A. van der & Vieijra, J.P.M., *Diagnostiek van technisch lezen en aanvankelijk spellen*. (= 171 pag.) (ISBN: 9053839240), € 17,50
3. Verschueren, K. & Koomen, H., *Handboek diagnostiek in de leerlingenbegeleiding*. (hfstn 1, 3, 6, 7, 16 en 17 = 114 pag.) De meeste andere hfstn uit dit boek worden behandeld in Diagnostiek en interventie leerproblemen 2. (ISBN: 9789044122152), € 29,00
4. Klapper *Diagnostiek en interventie leerproblemen 1*. (samen met actuele artikelen maximaal 500 pag.), € 25,00

Diagnostiek en interventie leerproblemen 2 **PABA5352**

- Docenten:* drs. A.C.M. Roy van, dr. C.J.M. Sühre + vacature
- Doel:* Kennis en vaardigheden opdoen van diagnostiek van rekenproblemen, problemen met begrijpend lezen en sociaal-emotionele problemen op school. Kennis opdoen van interventies in bovengenoemde gebieden, inclusief interventieonderzoek.
- Inhoud:* Dit vak bestaat uit onderdelen over de diagnostiek en

Vakken tweede schakeljaar Orthopedagogiek

interventie van rekenproblemen en problemen met begrijpend lezen. Vervolgens komt het onderwerp ‘sociaal-emotionele problemen op school’ aan de orde en wordt de samenhang met leren en ontwikkeling besproken. In een afrondend college wordt aan de hand van de besproken casus de samenhang tussen sociaal-emotionele problemen, intelligentie en de diverse leergebieden besproken.

ECTS: 6

Onderwijsvorm: Werkcollege

Toetsvorm: Schriftelijk tentamen (meerkeuze)

Er zullen voor deelonderwerpen opdrachten worden gegeven die in groepen moeten worden uitgevoerd. Het vak wordt afgesloten met een schriftelijk tentamen.

Opmerkingen: Bij PABA5351 en PABA5352 sluit de Leerproblemenpraktijkweek aan, onderdeel van het Minorpracticum (zie aldaar).

Literatuur:

1. Verschueren, K. & Koomen, H. (Red.), *Handboek Diagnostiek in de leerlingenbegeleiding*. (hfstn 2, 4, 8 t/m 10 en 12 t/m 14 = 126 pag.) De meeste andere hfstn uit dit boek worden behandeld in *Diagnostiek en interventieproblemen 1*. (ISBN: 9789044122152), € 29,00
2. *Klapper Diagnostiek en interventies leerproblemen 2* (klapper en actuele artikelen samen maximaal 620 pagina's), € 35,00. Te verkrijgen bij de Repro.

Leerproblemen

Docenten: dr. E. van Houten

ECTS: 1

Semester: semester I a

Onderwijsvorm: practicum

Jeugdzorg

Gedrags- en opvoedingsproblemen 2

PABA5344

Docenten: drs. T. Tausendfreund, drs. A. Harder, drs. E.L. de Wijn

Doel: Kennisname van aard en onderzoek naar varianten van orthopedagogische interventie in de verschillende werkvelden van Jeugdzorg: preventieve interventie, (intensieve) ambulante zorg, pleegzorg en residentiële zorg. Rationeel gefundeerde beslissingen kunnen nemen over interventies.

Inhoud: Tijdens de hoorcolleges wordt aandacht besteed aan empirische en theoretisch gefundeerde modellen van interventies in de werkvelden van de jeugdzorg. De keuze voor een interventie is doorgaans een afweging van voor- en tegenargumenten waarin het beoogde effect een groot gewicht moeten hebben.

ECTS: 7

Onderwijsvorm: excursie, hoorcollege, zelfstudie

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze), schriftelijke opdrachten

Voor de schriftelijke opdracht moet een voldoende worden behaald. Instructie en literatuur voor de opdracht verschijnen op de digitale leeromgeving of op Nestor.

Literatuur:

1. *Artikelen: zie digitale leeromgeving of Nestor*
2. Loeffen, M., & Pasveer, I. (2004), *Babel voorbij: krachten en kansen van intensieve pedagogische thuishulp*. Amsterdam: SWP. (ISBN: 9066655100), € 22,50
3. Weijers, I. (2008), *Justitiële interventies voor jeugdige ouders en risicjongeren*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. (ISBN: 9789089740229), € 33,00
4. Prins, P., & Pameijer, N. (Red.) (2000, 2002, 2006), *Protocolen in de jeugdzorg: richtlijnen voor diagnostiek, indicatiestelling & interventie*. (3e dr.) Uitgeverij Harcourt. (reeds in bezit) Hfdst.: 5,7 t/m 10 verplicht; 6, 11 t/m 13 aanbevolen. (ISBN: 9789026517839)
5. Harder, A.T., Knorth, E.J., & Zandberg, Tj. (2006), *Residentiële jeugdzorg in beeld*. Amsterdam: SWP. (ISBN: 906665760X), € 24,90

Kwaliteit en effectiviteit v/d jeugdzorg

PABA5345

Docenten: Drs. L. de Wijn

Vakken tweede schakeljaar Orthopedagogiek

Doel: De cursus beoogt inzicht en actuele kennis te bieden m.b.t. de vraag welke factoren van invloed zijn op de kwaliteit en effectiviteit van de orthopedagogische hulpverlening aan jeugdigen met ernstige gedrags- en opvoedingsproblemen.

Inhoud: In de literatuurkeuze ligt de nadruk op evidence-based modellen. In de colleges wordt o.a. aandacht geschonken aan zgn. good practices, algemeen en specifiek werkzame factoren bij de behandeling van internaliserende en externaliserende problematiek.

ECTS: 6

Onderwijsvorm: hoorcollege, werkcollege, zelfstudie

Toetsvorm: schriftelijk tentamen (meerkeuze), schriftelijke opdrachten

Voor de schriftelijke opdracht moet een voldoende worden behaald. Instructie en literatuur voor de opdracht verschijnen op de digitale leeromgeving of op Nestor.

Literatuur:

1. *Artikelen: zie Digitale leeromgeving of Nestor*
2. Weijers, I. (2008), *Justitiële interventies voor jeugdige daders en risicjongeren*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers. (reeds in bezit) (ISBN: 9789089740229)
3. Carr, A. (2009), *What works with children, adolescents and adults?: a review of research on the effectiveness of psychotherapy*. London & New York: Routledge. (ISBN: 9780415452915), € 30,99
4. Yperen, T., van & Veerman, J.W. (2008), *Zicht op effectiviteit: handboek voor praktijkgestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg*. Delft: Eburon. (ISBN: 9789059722521), € 29,90

Jeugdzorg

Docenten: dr. T. Roggen

ECTS: 1

Semester: semester II a

Onderwijsvorm: practicum

Plattegronden

5. Plattegronden

Verklaring gebouwen:

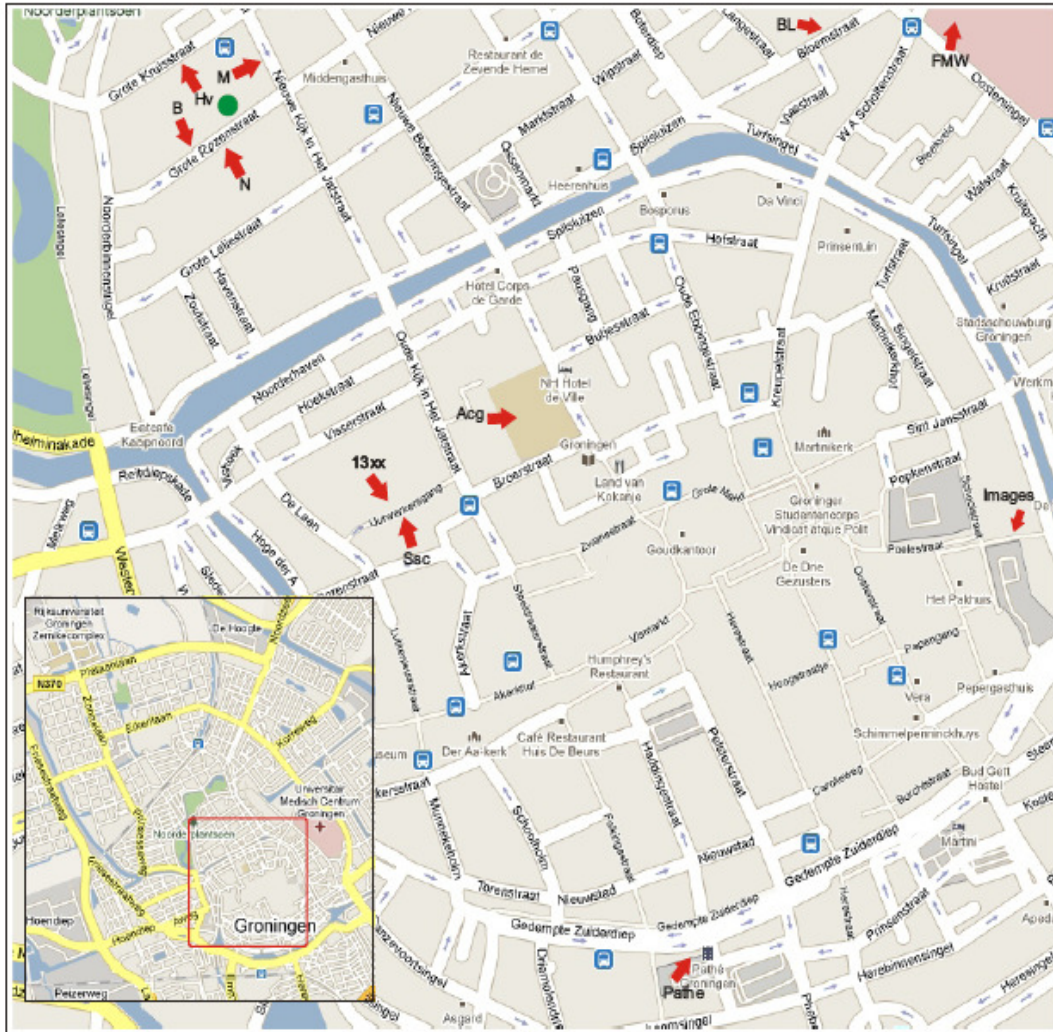
Locatie GMW / Location GMW: ●

B =	Boumangebouw	Grote Rozenstraat 31
Hv =	Heymansgebouw vleugel	Grote kruisstraat 2/1
M =	Muntinggebouw	Grote Kruisstraat 2
N =	Nieuwenhuisgebouw	Grote Rozenstraat 38
BL =	Bloemstraatgebouw	Bloemstraat 36

Locaties Extern / Locations Extern:

FMW =	Faculteit Medische Wetenschappen	A. Deusinglaan
Acg =	Academiegebouw	Broerstraat 5
13xx =	Harmoniegebouw	Oude kijk in het Jatstraat 26
Ssc =	Studenten Service Centrum	Uurwerkersgang 10
Pathe =	Cinema/Bioscoop	Gedempte Zuiderdiep 78
Images =	Cinema/Bioscoop	Poelestraat 30
NwK =	Church/Kerk	Nieuwe kerkhof

Zie plattegronden.

Kaart/map Zernike

Tennishal=
Examenhal=
Collegehal=
V5161= Bernouilliborg

Blauwborgje 16
Blauwborgje 4
Blauwborgje 4
Nijenborgh 4

